

သက်ထွန်းဦး

၂၀၁၅ ခုနှစ် ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်းစာပေဆုရ

အများပိုင်ကုမ္ပဏီများ

စတော့အိတ်ချိန်း နှင့်
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက်

Public Companies, Stock Exchange & Investment Market

ဒုတိယအကြိမ်

အများပိုင် ကုမ္ပဏီများ၊ စတော့အိတ်ချိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက်တို့အကြောင်း ရှင်းလင်းရေးသားထားသော ဆောင်းပါးများကို စုစည်းတင်ဆက်ထားသောစာအုပ်။

ဤစာအုပ်တွင် -

- စတော့ဈေးကွက်အတွင်း ပါဝင်ကြမည့် ကုမ္ပဏီတို့ သိရှိလိုက်နာရမည့် အချက်များ၊
- အောင်မြင်သောဈေးကွက်တစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ထိန်းကျောင်းရမည့် အချက်များ၊
- အများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကုမ္ပဏီများ ထုတ်ပြန်ကြေညာရမည့် အချက်များ၊
- ရှယ်ယာများ ထုတ်ဝေရောင်းချရာတွင် လိုက်နာရမည့် အချက်များ၊
- ငွေဈေးစာချုပ်ဈေးကွက်၏ အရေးပါပုံများနှင့်
- နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပိတ်ခေါ်ရာတွင် တွေ့ကြုံရနိုင်သည့် အတားအဆီးများ

စသည့် သိကောင်းစရာ အချက်အလက်များ ပါဝင်သော ဆောင်းပါးများကို စုစည်းတင်ပြ ထားရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက် အခြေခံများ သိရှိနားလည်ရေးကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်း စာပေဆုကော်မတီ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွက် စာအုပ်ဆုနှင့် စာမူဆု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့၏ မှတ်ချက် မှ

အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ရှယ်ယာများ ပထမဦးဆုံးအကြိမ် အများပြည်သူသို့ ကမ်းလှမ်းရောင်းချခြင်း (Initial Public Offering-IPO) အောင်မြင်သော ခရီးစဉ် ဖြစ်လာနိုင်မှုသည် အများပြည်သူ လက်တွင်းသို့ ရှယ်ယာများ စနစ်တကျ ရောက်ရှိရေး၊ ဝယ်ယူသူ အမြဲ သတိရှိရမည့်ဈေးကွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် လုံခြုံရေးလုပ်ငန်းများ၊ ကုမ္ပဏီတို့၏ဖွင့်ဟကြေညာမှုစနစ်၊ စတော့ဈေးကွက်၊ စတော့ပွဲစား၊ တာဝန်ခံဖြန့်ချိသူများ၊ ယုံကြည်စိတ်ချရသော အခန်းကဏ္ဍနှင့် အတွင်းလူများ၏မသမာသည့် ရှယ်ယာ ရောင်းဝယ်မှုများကိုလည်း ဆောင်ရန်၊ ရှောင်ရန် ဗဟုသုတများဖြင့် ရေးသားတင်ပြသည်။

အထူးသဖြင့် စတော့ဈေးကွက်အတွင်း ပါဝင်ကြမည့် ကုမ္ပဏီတို့ သိရှိလိုက်နာရမည့် အချက်များ၊ အများနှင့်သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများ၏ ထုတ်ပြန်ကြေညာရမည့်အချက်များ၊ ငွေဈေးကွက်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ထိန်းကျောင်းရမည့်အချက်များနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဖိတ်ခေါ်ရာတွင် တွေ့ကြုံနိုင်သည့် အတားအဆီးများ စသည်ဖြင့် စတော့အိတ်ချိန်းဆိုင်ရာ သိကောင်းစရာ အချက်အလက်များကိုလည်း ပြည့်စုံစွာ တင်ပြသည်။

စာအုပ် ပြုစုသူမှာ စီးပွားရေးပညာ ဘာသာရပ်ကို ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင်တစ်ဦး ဖြစ်ပြီး စတော့အိတ်ချိန်းဆိုင်ရာ စာအုပ်များကို ရေးသားပြုစုခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စတော့အိတ်ချိန်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုတွင် ကိုယ်တိုင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်နေသူလည်း ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာနှင့် ရင်ပေါင်တန်းလျက် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဖိတ်ခေါ်ခြင်း၊ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းများတွင် ပြည်တွင်းပြည်ပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်နိုင်စေရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကောင်းမွန် အောင်မြင်သော စီးပွားရေးဝန်းကျင်ကို ဖော်ဆောင် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မည့်စာအုပ် ဖြစ်သည်။

□ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီဖြစ်ပြီးနောက်တွင် ရှယ်ယာရှင်များ အနေနှင့် မိမိတို့၏ ရှယ်ယာများကို စတော့ဈေးကွက်တွင် နေအလိုက် ပေါက်နေသောဈေးဖြင့် ရောင်းဝယ်နိုင်သည့်အတွက် ကုမ္ပဏီမှ ပုံမှန် ပေးဝေသော အမြတ်ဝေစု (income gain) အပြင် ဈေးကွက်တွင် ပြန်လည်ရောင်းချရာမှ အမြတ်အစွန်း (capital gain) ကိုလည်း ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ စာရင်းဝင်ထားသော အများနှင့်သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီ မှာမူ မိမိ၏ ရှယ်ယာကို ညှိနှိုင်း၍ ပြန်လည်ရောင်းချရသဖြင့် capital gain ကို ရရှိနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ရရှိလျှင်လည်း နည်းပါးမည် ဖြစ်ပါသည်။

စတော့အိတ်ချိန်းတွင် အဘယ်ကြောင့် စာရင်းဝင်ကြပါသလဲ မှ

□ အတွင်းလူ ဆိုသည်မှာ စတော့အိတ်ချိန်း တစ်ခုတွင် စာရင်းဝင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီတစ်ခု၌ ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် အရာရှိများ၊ အဓိက ရှယ်ယာရှင်များ၊ ယင်းကုမ္ပဏီ၏ ကျွမ်းကျင်ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် စာရင်းစစ်များ၊ ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်ကုမ္ပဏီများမှ အရာရှိများ၊ ကုမ္ပဏီမှ ဥပဒေပညာရှင်များ အစရှိသဖြင့် ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်များ ရောင်းဝယ်ရေးဈေးကွက်တွင် တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း အရေးပါသည့်နေရာမှ ပါဝင်နေသူများ ဖြစ်ပြီး ပြည်သူများ သာမန်အားဖြင့် မရနိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်း၏ အရေးကြီးသော သတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိ ပိုင်ဆိုင်နေသူများ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သတင်း အလွဲသုံးစား လုပ်မှုများကို ဥပဒေအရ တားမြစ်ကြရပါသည်။

အတွင်းလူများ၏ မသမာသည့် ရှယ်ယာရောင်းဝယ်မှုများ မှ

□ စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်တွင်လည်း ယုံကြည်စိတ်ချရသော စာရင်းကိုင်၊ စာရင်းစစ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်လျက် ရှိပါသည်။ စတော့ဈေးကွက်သည် မျှတခြင်း၊ ငွေဖြစ်လွယ်ခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်ခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်း စသည့် ဂုဏ်အင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံလျက်ရှိရာ ယင်းဂုဏ်များကို အဓိက နေရာမှ ပါဝင်ဖြည့်စွမ်းပေးနေသူများမှာ စာရင်းကိုင်၊ စာရင်းစစ်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

စတော့ဈေးကွက်နှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရသော စာရင်းကိုင်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ မှ

၂၀၁၅ ခုနှစ် ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်းစာပေ (စီးပွားရေးဘာသာရပ်) ဆုရစာအုပ်

အများပိုင်ကုမ္ပဏီများ
စတော့အိတ်ချိန်း နှင့်
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက်
ဒုတိယအကြိမ်

သက်ထွန်းဦး

WISDOM HOUSE

☎ ၀၉-၅၀၅-၈၅၃၃၊ ၀၁-၅၄၅၀၃၆၊ ၀၉-၄၃၀-၄၁၈၅၇။
wisdomhouse.mm@gmail.com

ပထမအကြိမ်
ဒုတိယအကြိမ်
အုပ်ရေး
ထုတ်ဝေသူ

ဧပြီလ၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။

မေလ၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်။

၅၀၀

ဦးမောင်မောင်

Wisdom House စာအုပ်တိုက် (မြ-၀၀၄၇၁)

အခန်း ၂၀၄၊ အမှတ် ၈၇၅-၈၇၆၊

လက်ဝဲမင်းဒင်လမ်း၊ မေတ္တာညွန့်ရပ်ကွက်၊

တာမွေမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပုံနှိပ်သူ

ဦးတင်အောင်ကျော်

စွယ်တော်ပုံနှိပ်တိုက် (မြ-၀၀၄၁၁)၊

အမှတ် (၁၄၇)၊ (၅၁) လမ်း (အထက်)၊

ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။

မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း

ကိုကြီးဌေး

အတွင်းအပြင်အဆင်

H. Lwin

အတွင်းဖလင်

ထက်အာကာကျော်

တည်းဖြတ်

အေးကျော်မင်း

တန်ဖိုး

ကျပ် ၈၀၀၀

ကျပ် ၃၀၀၀
ကျပ် ၅၀၀၀

၃၃၀

သက်ထွန်းဦး
 အများပိုင်ကုမ္ပဏီများ၊ စတော့အိတ်ချိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက် / သက်ထွန်းဦး-
 ရန်ကုန်။
 Wisdom House စာအုပ်တိုက်၊ ၂၀၁၆။
 ၁၈၈ စာ၊ ၁၃ x ၂၀.၅ စင်တီ။
 (၁) အများပိုင်ကုမ္ပဏီများ၊ စတော့အိတ်ချိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက် (ဒုတိယအကြိမ်)

သက်ထွန်းဦး

အဖ ဦးသိမ်းမောင်၊ အမိ ဒေါ်လှလှတို့မှ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ကချင်ပြည်နယ် နမ္မတိုးမြို့၌ မွေးဖွားခဲ့သည်။ ၁၉၆၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၇၃ ခုနှစ်အထိ နမ္မတိုး သင်္ကြားစက် မူလတန်းကျောင်းတွင် လည်းကောင်း၊ ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ်အထိ နမ္မတိုး အစိုးရ အထက်တန်းကျောင်းတွင်လည်းကောင်း တက်ရောက်ခဲ့သည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၈၂ ခုနှစ်အထိ မြစ်ကြီးနား ဒေသ ကောလိပ်သို့ တက်ရောက်ခဲ့ပြီး ၁၉၈၄ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန် စီးပွားရေး တက္ကသိုလ်မှ စီးပွားရေးပညာဘွဲ့ (စာရင်းအင်း)၊ ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ကွန်ပျူတာတက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်) မှ ကွန်ပျူတာသိပ္ပံ ဒီပလိုမာဘွဲ့ ရရှိခဲ့ပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန် စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်မှ ဖွံ့ဖြိုးမှု ပညာ မဟာဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

၁၉၈၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှ ၁၉၈၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ အထိ ချင်းပြည်နယ် စာရင်းရုံး (ဟားခါးမြို့) တွင် စာရင်းစစ်၊ ၁၉၈၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလမှ ၁၉၉၂ ခုနှစ် မတ်လအထိ စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေး ဦးစီးဌာနတွင် ဒုတိယ စီမံကိန်းမှူး တာဝန်များ ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ် မတ်လတွင် မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်သို့ လက်ထောက် မန်နေဂျာအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့ပြီး၊ ၁၉၉၆ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် မန်နေဂျာ တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ထိုနှစ် ဇွန်လမှ စတင်ကာ Myanmar Securities Exchange Centre (MSEC) သို့ ပြောင်းရွှေ့ တာဝန် ထမ်းဆောင်သည်။

ပြည်တွင်းသင်တန်းများအဖြစ် ၁၉၈၈ ခုနှစ် မတ်လတွင် ဗဟို ဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ် အခြေခံ ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ထမ်းလောင်းသင်တန်း

(လေ့လာ-၉၇)၊ စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေး ဦးစီးဌာန၏ စီမံကိန်း ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်း အမှတ်စဉ် (၁/၈၉)၊ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ် လက်ထောက် မန်နေဂျာများ ဘဏ်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ သင်တန်း အမှတ်စဉ် (၂/၉၂) တို့သို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်ဆိုင်ရာ သင်တန်း များ၊ ဆွေးနွေးပွဲများအဖြစ် ၁၉၉၅ ခုနှစ် မတ်လ၊ နိုဝင်ဘာလနှင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတို့တွင် ဂျပန်၊ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် မေလတွင် ကိုရီးယား၊ ၂၀၀၁ မတ်လနှင့် ၂၀၀၇ ဧပြီလတို့တွင် စင်ကာပူ၊ ၂၀၀၄ အောက်တိုဘာလတွင် မလေးရှားနှင့် ၂၀၀၅ နိုဝင်ဘာလနှင့် ၂၀၁၁ နိုဝင်ဘာလတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၊ ၂၀၁၂ စက်တင်ဘာလတွင် ထိုင်းနိုင်ငံ တို့သို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးဂျာနယ်၊ မြန်မာ့ဓနမဂ္ဂဇင်း၊ B2B မဂ္ဂဇင်း၊ စီးပွားကူးသန်းဂျာနယ်၊ Eco Vision ဂျာနယ်နှင့် The Trade Times ဂျာနယ်တို့တွင် 'သန်းငွေ (စီးပွား)၊ 'ထွန်းသက်ထွန်း' အမည်များဖြင့် ဆောင်းပါးများ ရေးသားခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် Wisdom House စာအုပ်တိုက်မှ ထုတ်ဝေသော 'စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက် အခင်း အကျင်း' စာအုပ်ကို ရေးသားခဲ့ပြီး ထိုစာအုပ်ဖြင့်ပင် ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်း စာပေဆု (စီးပွားရေးဘာသာရပ်) ချီးမြှင့်ခံရသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် တွင် 'ငွေကြေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု' စာအုပ်ကို လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် 'အများပိုင် ကုမ္ပဏီများ၊ စတော့အိတ်ချိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဈေးကွက်' စာအုပ်ကို လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ တွင် 'မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဆန်းစစ်ချက်' (ဘာသာပြန်) ကို လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် 'စတော့ဈေးကွက် ရောင်းဝယ်ရေး နည်းဗျူဟာများ' စာအုပ်ကို လည်းကောင်း ရေးသားခဲ့ပြီး Wisdom House စာအုပ်တိုက်မှ ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ 'အများပိုင် ကုမ္ပဏီများ၊ စတော့အိတ်ချိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက်' စာအုပ်ဖြင့်လည်း ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်း စာပေဆု (စီးပွားရေး ဘာသာရပ်) ချီးမြှင့်ခံရပြန်သည်။

ယခုအခါ ရန်ကုန် စတော့အိတ်ချိန်းတွင် အကြီးတန်း အမှုဆောင်မန်နေဂျာအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက် ရှိသည်။

မာတိကာ

□ စာရေးသူ၏ အမှာစာ	က
၁။ အောင်မြင်သော အိုင်ပီအို ခရီးစဉ် ဖြစ်ပေါ်စေရေး	၁
၂။ စတော့အိတ်ချိန်းတွင် အဘယ်ကြောင့် စာရင်းဝင်ကြပါသလဲ	၇
၃။ အများပြည်သူလက်ထဲသို့ ရှယ်ယာများ စနစ်တကျရောက်ရှိရေး	၁၂
၄။ ဝယ်ယူသူ အမြဲသတိရှိရမည့် စတော့ဈေးကွက်	၁၇
၅။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် လုံခြုံရေးဇုန်များ	၂၂
၆။ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းတစ်ခု၏ အရေးပါမှု	၂၈
၇။ ကုမ္ပဏီတို့၏ ဖွင့်ဟကြေညာမှုစနစ်များ	၃၃
၈။ စတော့ဈေးကွက်နှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရသော စာရင်းကိုင်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ	၃၈
၉။ အတွင်းလူများ၏ မသမာသည့် ရှယ်ယာရောင်းဝယ်မှုများ	၄၃
၁၀။ စတော့ဈေးကွက်နှင့် တာဝန်ခံ ဖြန့်ချိသူများ အခန်းကဏ္ဍ	၄၉
၁၁။ စတော့ပွဲစားတို့၏ အခန်းကဏ္ဍ	၅၅
၁၂။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်များနှင့် စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်	၆၁
၁၃။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်ကြီးများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ	၆၇
၁၄။ ရှယ်ယာဈေးကွက်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရန်ပုံငွေအဖွဲ့များ	၇၃
၁၅။ စတော့ဈေးကွက်နှင့် ဥပဒေရေးရာများ	၇၉
၁၆။ ကုမ္ပဏီနှင့် လွတ်လပ်သော ဒါရိုက်တာတို့၏ အခန်းကဏ္ဍ	၈၄
၁၇။ လွတ်လပ်သော ဒါရိုက်တာများ၏ အရည်အချင်းများ	၉၀
၁၈။ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများနှင့် မိုနိုပိုလီစနစ် ပပျောက်ရေး	၉၅

၁၉။ အာရုံဒေသတွင်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲ စတော့အိတ်ချိန်းများ	၁၀၁
၂၀။ ဘဏ္ဍာရေး နက်ရှိုင်းမှုနှင့် အတိုးနှုန်း လွန်ဆွဲမှုများ	၁၀၇
၂၁။ ပြည်ပရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးစုံနှင့် ဖိတ်ခေါ်ရေး	၁၁၃
၂၂။ အိမ်ရာကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်တင်းရေး	၁၁၉
၂၃။ ငွေချေးစာချုပ်ဈေးကွက်များ၏ အရေးပါပုံ	၁၂၄
၂၄။ ငွေချေးစာချုပ်များ၏ အကျိုးအမြတ် ပြန်ရနှုန်းများ	၁၃၀
၂၅။ ကမ္ဘာ့ငွေချေးစာချုပ်ဈေးကွက်များ	၁၃၆
၂၆။ ဘဏ်တိုးနှုန်းနှင့် ငွေချေးစာချုပ် ဆီးဆောစနစ်	၁၄၂
၂၇။ ငွေချေးစာချုပ်များ ထုတ်ဝေရောင်းချသည့် စနစ်များ	၁၄၈
၂၈။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အတားအဆီးများ (၁)	၁၅၄
၂၉။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အတားအဆီးများ (၂)	၁၆၀
၃၀။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အတားအဆီးများ (၃)	၁၆၅
၃၁။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အတားအဆီးများ (၄)	၁၇၁

စာရေးသူ၏ အမှာစာ

ကျွန်တော်၏ ဤတတိယမြောက်စာအုပ်ပါ ဆောင်းပါးများမှာ *The Trade Times* ဂျာနယ်တွင် ဖော်ပြပြီးသော အပတ်စဉ် ဆောင်းပါးများကို စုစည်းထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစီးပွားရေးအသားပေး ဂျာနယ်တွင် ကျွန်တော်သည် အမှတ်စဉ် (၁) မှ စတင်ကာ ယခုအမှတ်စဉ် (၁၀၀) ကျော်သည့်အထိ စတော့ဈေးကွက်ဆိုင်ရာ ဆောင်းပါးများကို ပုံမှန် ရေးသားလျက်ရှိကာ ယင်းတို့ထဲမှ ကောင်းနိုးရာရာ ဆောင်းပါးများကို စုစည်းလျက် စီးပွားရေးနှင့် စတော့ဈေးကွက် ဗဟုသုတ လေ့လာလိုက်စားသူများအတွက် ရည်ရွယ်၍ ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယခုအချိန်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စတော့ဈေးကွက်တစ်ခု စတင် အကောင်အထည်ဖော်ရန် တာစူနေသည့် ကာလဖြစ်ပါသည်။ ဤဈေးကွက်သို့ စတော့ရှယ်ယာ ထုတ်ဝေသူများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ ကြားခံအဖွဲ့များနှင့် စည်းမျဉ်းထိန်းကျောင်းမည့် အဖွဲ့များသည် နေရာအမျိုးမျိုးမှ ပါဝင် ပတ်သက်ကြမည် ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ၎င်းတို့အနေနှင့် စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက် ဗဟုသုတများကို အခြေခံမှသည် အဆင့်မြင့်ပညာရပ်များအထိ သိရှိ နားလည်ထားကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်သည် ဈေးကွက်အခြေခံများ သိရှိ နားလည်ရေးအတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

mgyoe.com

ဈေးကွက်အတွင်းတွင် ရှယ်ယာရှင် အများပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်လိုသူများ၊ အများပြည်သူတို့၏ အကျိုးကို မပျက်စီးရအောင် ကာကွယ် ထိန်းကျောင်းမည့်သူများ ရှိသလို တစ်ဖက်တွင်လည်း ဖြတ်လမ်းနည်းဖြင့် ကြီးပွားလိုသူများ၊ တစ်ပွဲတိုး ချမ်းသာလိုသူများ၊ ဥပဒေ စည်းမျဉ်းများ၏ ပျော့ကွက် ဟာကွက်များကို နင်း၍ စည်ကမ်းချိုးဖောက်လိုသူများကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်ရာ ဤဈေးကွက်ကို နိုးနိုးကြားကြား သတိဝီရိယ ရှိရှိဖြင့် ထိန်းသိမ်း ကြပ်မတ်သွားကြရန် လိုအပ်ပါသည်။

ခြေလှမ်းပေါင်းတစ်ထောင်၏ ပထမဦးဆုံးသော ခြေလှမ်းဟု ဆိုရမည့် စတော့ဈေးကွက်တစ်ခုကို မကြာခင် တွေ့မြင်ရတော့မည်ဖြစ်သလို အခွင့်အလမ်းနှင့် စိန်ခေါ်မှုပေါင်းများစွာကိုလည်း ကြုံတွေ့ကြရမည်ဖြစ်သည်။ ဤခြေလှမ်းအစတွင် ပါဝင်သူများအားလုံးသည် ကြံ့ခိုင်သော ဇွဲလုံ့လ၊ ဝီရိယနှင့် ဖြတ်သန်းနိုင်ပါမှ ရည်မှန်းချက်များ အထမြောက် အောင်မြင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ပါဆောင်းပါးများတွင် စတော့ဈေးကွက်အတွင်း ပါဝင်ကြမည့် ကုမ္ပဏီများ သိရှိလိုက်နာရမည့် အချက်များ၊ အောင်မြင်သော ဈေးကွက်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ထိန်းကျောင်းရမည့် အချက်များ၊ အများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကုမ္ပဏီများ ထုတ်ပြန် ကြေညာရမည့် အချက်များ၊ ရှယ်ယာများ ထုတ်ဝေ ရောင်းချရာတွင် လိုက်နာရမည့်အချက်များ၊ ငွေချေးစာချုပ်ဈေးကွက်၏ အရေးပါပုံများနှင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဖိတ်ခေါ်ရာတွင် တွေ့ကြုံရနိုင်သည့် အတားအဆီးများ စသည့် အချက်အလက်များ ပါဝင်သော ဆောင်းပါးများကို စုစည်းတင်ပြထားပါသည်။ အချက်အလက်များ မှားယွင်းမှု လိုအပ်မှုများ ရှိခဲ့ပါလျှင် ကျွန်တော် တစ်ဦးတည်း၏ တာဝန်သာ ဖြစ်ပါကြောင်း ကြိုတင်ဝန်ခံအပ်ပါသည်။

သက်ထွန်းဦး

mgyoe.com

အောင်မြင်သော အိုင်ပီအို ခရီးစဉ် ဖြစ်ပေါ်စေရေး

အိုင်ပီအို ဆိုသည်မှာ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ရှယ်ယာများ ပထမဦးဆုံးအကြိမ် အများပြည်သူသို့ ကမ်းလှမ်းရောင်းချခြင်း (Initial Public Offering, IPO) ၏ အတိုကောက် စကားလုံးဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများ စတင်ဖွဲ့စည်းလာကြကာ အများပြည်သူသို့ ရှယ်ယာများ ထုတ်ရောင်းရန် ပြင်ဆင်နေကြသည့် ကာလ ဖြစ်ပေရာ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ကြမည့် အဖွဲ့များအတွက် ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှုများ၊ လိုအပ်သော စီမံချက်များ ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်ကြရမည့် အချိန် ဖြစ်ပါသည်။

အောင်မြင်သော အိုင်ပီအိုတစ်ခု ဖြစ်လာစေရေးအတွက် ကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် ခိုင်မာသော လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- (၁) ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် (corporate governance)၊
- (၂) ဘဏ္ဍာရေး အစီရင်ခံစာများ ပြုစုခြင်း (financial reporting) နှင့်
- (၃) အခွန်စီမံချက် ရေးဆွဲခြင်း (tax planning) တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းတို့အထဲတွင် အဓိက အကျဆုံးမှာကား ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် ဆိုသည်မှာ ကုမ္ပဏီ၏ တိုးတက်မှု၊ ယှဉ်ပြိုင်မှုစွမ်းရည် မြှင့်မားမှု၊ ကာလရှည် ရှယ်ယာရှင်များ၏ ပိုင်ဆိုင်မှု တန်ဖိုး မြှင့်မားလာမှုတို့အတွက် ဒါရိုက်တာအဖွဲ့ဝင်များ၊ စီမံခန့်ခွဲရေး အဖွဲ့ ဝင်များနှင့် ရှယ်ယာရှင်များအကြား ဆက်နွှယ်မှုနှင့် ကုမ္ပဏီ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ စနစ်၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနည်းလမ်းများကို ဆိုလိုပါသည်။

အိုင်ပီအိုတွင် ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုက အဘယ်ကြောင့် အရေးပါ အရာရောက်ပါသနည်း

ကုမ္ပဏီတစ်ခု အိုင်ပီအို သွားရာတွင် တွေ့ကြုံရသော စိန်ခေါ်မှု သုံးခုကို ကော်ပိုရိတ် အကြီးအကဲ အယောက် ၁၀၀ အား စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ ရာ၌ ၆၄ ရာခိုင်နှုန်းက ကောင်းမွန်သည့် ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်က အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဖြေကြားခဲ့ပါသည်။ ဒုတိယ အရေးကြီးဆုံး မှာ ခိုင်မာသော လုပ်ငန်းစီမံချက် ရေးဆွဲရန်နှင့် တတိယ အရေးကြီးဆုံး မှာ ကောင်းမွန်သည့် ဘဏ္ဍာရေးမှတ်တမ်းရှိရန် အစရှိသဖြင့် ဖြေကြားခဲ့ ပါသည်။

ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို တည်ဆောက်ရာတွင် အဓိကကျ သည့် သော့ချက် ငါးခုကို သိရှိထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- (က) ရှယ်ယာရှင်တို့၏ အခွင့်အရေး၊
- (ခ) ရှယ်ယာရှင်များအားလုံးကို ညီတူညီမျှ ဆက်ဆံရေး၊
- (ဂ) ကုမ္ပဏီတွင် ပါဝင် ပတ်သက်သူ (stakeholder) အားလုံးကို ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ရေး၊
- (ဃ) ဖွင့်ဟကြေညာမှုစနစ်နှင့် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုစနစ် ကျင့်သုံး ရေးနှင့်
- (င) ဒါရိုက်တာအဖွဲ့၏ တာဝန်ယူမှု စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ရှယ်ယာရှင်များသည် ကုမ္ပဏီ၏ ပိုင်ရှင်များဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ယင်းတို့သည် ကုမ္ပဏီကို ဦးဆောင်မည့် ဒါရိုက်တာအဖွဲ့အတွက် ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။ ရှယ်ယာရှင်များ

ရွေးချယ်လိုက်သည့် ကိုယ်စားလှယ်များထဲမှ ဒါရိုက်တာအဖွဲ့ကို ရွေးချယ် ခန့်ထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှယ်ယာရှင်များအနေနှင့် ကုမ္ပဏီ တစ်ခုလုံး၏ အရေးကြီးသော အပြောင်းအလဲများ အားလုံးအတွက် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခွင့် ၎င်းတို့၏လက်ထဲတွင် ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် ရှယ်ယာ ထုတ်ဝေသည့် အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် ရှယ်ယာ ရှင်တို့၏ အခွင့်အရေးများကို အသုံးချရေးအတွက် လေ့ကျင့် ပျိုးထောင် ပေးရန် လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။

ရှယ်ယာရှင်များအနေနှင့် အနိမ့်ဆုံးရပိုင်ခွင့်ရှိသော အခွင့်အရေး များထဲတွင် -

- (က) ကုမ္ပဏီ ပိုင်ရှင်တစ်ဦးအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ခွင့် ရရှိခြင်း၊
- (ခ) ရှယ်ယာများကို လွတ်လပ်စွာ လွှဲပြောင်း ရောင်းချခွင့်ရှိခြင်း၊
- (ဂ) ကုမ္ပဏီ၏ အမြတ်ငွေများကို ခံစားရရှိခွင့်ရှိခြင်း၊
- (ဃ) ဒါရိုက်တာအဖွဲ့ဝင်များကို ရွေးချယ်ခွင့်၊ ဖြုတ်ချပိုင်ခွင့်များ ရရှိခြင်း၊
- (င) ကုမ္ပဏီ အထွေထွေ အစည်းအဝေးတွင် တက်ရောက်ခွင့်နှင့် မဲပေးပိုင်ခွင့်များရှိခြင်းနှင့်
- (စ) ကုမ္ပဏီ၏ ဘဏ္ဍာရေး အစီရင်ခံစာနှင့် သတင်း အချက် အလက်များကို အချိန်မှန် ရပိုင်ခွင့်ရှိခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

ထပ်မံ၍ အရေးကြီးသော အချက်တစ်ခုမှာ ရှယ်ယာရှင်များအား ညီတူညီမျှ အရေးယူ ဆက်ဆံခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် ရှယ်ယာ အနည်းငယ်သာ ပိုင်ဆိုင်သော ရှယ်ယာရှင် (minor shareholder) များကိုသာမက ပြည်ပ ရှယ်ယာရှင်များကိုလည်း တန်းတူညီတူ ဆက်ဆံ ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးကို မချိုးဖောက်ဘဲ ရှယ်ယာ ရှင်ကြီးငယ်မရွေးအား တန်းတူညီမျှ ဆက်ဆံရေးသည် ကောင်းမွန် သော ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်၏ အခြေခံတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

ဤနေရာ၌ ကုမ္ပဏီတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူ (stakeholder) အားလုံး ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ အရေးကြီးပါသည်။ ယင်းတွင် အစိုးရ၊ မူဝါဒ ချမှတ် သူများ၊ ပြည်တွင်းပြည်ပ ဘဏ္ဍာရေး အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဖောက်သည်များ၊

ကုန်ကြမ်းရောင်းချသူများ၊ ကုန်ချောဝယ်ယူသူများ၊ ကုမ္ပဏီ ဒါရိုက်တာ အဖွဲ့နှင့် စီအီးအို၊ ဝန်ထမ်းများအားလုံး၏ ဆက်ဆံရေး စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဆက်ဆံရေးသည် ကုမ္ပဏီ၏ ရေတိုရေရှည် အကျိုး စီးပွားအတွက် အဓိကကျသောနေရာမှ ရပ်တည်လျက် ရှိပါသည်။ ယင်းတို့သည် ကုမ္ပဏီ၏ ယှဉ်ပြိုင်မှုစွမ်းရည် မြှင့်တင်ရေးနှင့် အမြတ် အစွန်း ရရှိရေးအတွက် တန်ဖိုးအရှိဆုံး အရင်းအမြစ်များ ဖြစ်ပေသည်။

ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ဖွင့်ဟကြေညာချက် (disclosure) နှင့် ပွင့်လင်း မြင်သာမှု (transparency) တို့သည် ကောင်းမွန်သော ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ်တွင် အရေးပါသော အခြင်းအရာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်၏ မူဘောင်တစ်ခုဖြစ်သည့် ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေများ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေများ၊ ပိုင်ဆိုင်မှု အနေအထားနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု စသည်တို့ကို အချိန်မှန် သတင်းထုတ်ပြန်ရေး၊ တိကျသော သတင်း အချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန် ကြေညာရေးသည် အဓိက အသက်သွေးကြော ဖြစ်ပါသည်။ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်များထဲတွင် မိမိတို့ကုမ္ပဏီ ဘဏ္ဍာရေး ဆောင်ရွက် မှု၏ ရလဒ်များ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၏ ဖွဲ့စည်းမှု ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် မူဝါဒများ၊ အလုပ်သမားများနှင့် ပါဝင် ပတ်သက်သူ အားလုံး၏ အခြေအနေ၊ ကြိုတင် ခန့်မှန်းထားရမည့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ(risk) ရှိစေသောအရာများ၊ ကုမ္ပဏီ၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ မဲပေးပိုင်ခွင့်များ အဓိက ရှယ်ယာရှင်များစာရင်းနှင့် ဝန်ထမ်းလစာ မူဝါဒများ ဖြစ်သည်။

ကုမ္ပဏီ အုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့၏ တာဝန်ခံမှုမှာလည်း ကော်ပိုရိတ် စီမံ ခန့်ခွဲမှုစနစ်တွင် အရေးပါသော အချက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းမှာ ကုမ္ပဏီ ဘုတ်အဖွဲ့သည် ကုမ္ပဏီအကျိုးအတွက် အကောင်းဆုံး တာဝန် ယူ ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ရှယ်ယာရှင်များ၏ အကျိုးကို တာဝန်ယူ ဆောင် ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့ကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အဓိက သော့ချက်ကျသော လုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် ကော်ပိုရိတ် မဟာ ဗျူဟာများ၊ မူဝါဒနှင့် စီမံကိန်းများကို ပြန်လည် သုံးသပ်ရန်နှင့် လမ်းညွှန်မှုများ ချမှတ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့လုပ်ငန်းတွင် သုံးစွဲမည့်

အဓိကကျသော ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ်များ၊ အခြား ကုမ္ပဏီများကို ဝယ်ယူခြင်း၊ ပူးပေါင်းခြင်းများ၊ အခွင့်အရေးနှင့် ဆုံးရှုံးမှုများ စသည် တို့ကို စီမံဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။

နောက်တစ်ချက်မှာ ကုမ္ပဏီ၏ အဓိကကျသော အမှုဆောင်များကို ရွေးချယ်ခြင်း၊ လူသစ်ခန့်ထားခြင်း၊ အစားထိုးခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ နောက်တစ်ချက်မှာ မိမိတို့ လုပ်ငန်း အတွက် ဖွင့်ဟ ကြေညာသည့်စနစ် (disclosure) ကို မည်သို့ ဆောင် ရွက်မည်၊ ယင်းစနစ်များအတွက် ဆက်သွယ်မှုလမ်းကြောင်း (com- munication channel) ကို မည်သို့ဆောင်ရွက်မည်ကို ကြိုတင်စီစဉ်ထား ရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ဆက်လက်၍ မိမိတို့ ချမှတ်ထားသည့် လုပ်ငန်းရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်စေရေးအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ရေးဆွဲ ချမှတ်ထားရန် လည်း လိုအပ်ပါသည်။ မိမိတို့ ကုမ္ပဏီ၏ စီမံ အုပ်ချုပ်မှု စနစ်များ ထိရောက်မှု ရှိမရှိ၊ ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မီ အောင်မြင်မှု ရှိမရှိကိုလည်း စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အရေးကြီးဆုံးအချက်မှာ မိမိတို့ ရေးဆွဲထားသော စာရင်းဇယားများ မှန်ကန်မှုနှင့် တည်ကြည် သမာဓိ ရှိမှု၊ လွတ်လပ်သော စာရင်းစစ်များနှင့် စစ်ဆေး ရေးဆွဲထားမှုပင်ဖြစ် ပါသည်။

ကော်ပိုရိတ် စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ်တွင် အဓိကကျသော အခြားအချက် တစ်ခုမှာ ဌာနတွင်း ထိန်းချုပ်ဆောင်ရွက်မှု (internal control) ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဌာနတွင်း ထိန်းချုပ်ဆောင်ရွက်မှုသည် ကော်ပိုရိတ် စီမံ ခန့်ခွဲရေးစနစ်တွင် အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဌာနတွင်း ထိန်းချုပ်မှုလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကုမ္ပဏီတစ်ခု တွင် စောင့်ကြည့် ထောက်လှမ်းခြင်း (monitoring)၊ သတင်းအချက် အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေး နည်းစနစ် (information and communi- cation)၊ ထိန်းချုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များ (control activities)၊ ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ ရှိမှု အကဲဖြတ်ချက်များ (risk assessment) နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်

မျှတမှု ရှိစေခြင်း (control environment) စသည်တို့ကို ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ထားရမည် ဖြစ်ပေသည်။

နောက်ဆုံးအနေနှင့် ကော်ပိုရေးရှင်းတို့အနေနှင့် ထိရောက်သော စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များကို အောက်ဖော်ပြပါ အုတ်မြစ် ငါးဆင့်အတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ကြမည် ဆိုပါလျှင် အိုင်ပီအို ခရီးလမ်းမှာ ဖြောင့်ဖြူးသာယာမည် ဖြစ်ပါသည်။

စတော့အိတ်ချိန်းတွင် အဘယ်ကြောင့် စာရင်းဝင်ကြပါသလဲ

ဟောပြောပွဲများတွင် အများဆုံး မေးမြန်းကြသည်မှာ စတော့အိတ်ချိန်း ပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက်တွင် ယင်းစတော့အိတ်ချိန်း၌ စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီအဖြစ် ပါဝင်နိုင်ခွင့်နှင့် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် မည်သို့သော အကျိုးရလဒ်များ ရရှိပါမည်နည်း၊ မပါဝင်ဘဲ နဂိုကဲ့သို့ အများပိုင်ကုမ္ပဏီများအဖြစ် ရပ်တည်လျှင်ကော မရဘူးလားဟူသည့် မေးခွန်းများဖြစ်ပါသည်။

မှန်ပါသည်။ နိုင်ငံအများစုတွင် ကာလရှည် အရင်းအနှီး ရရှိလိုသော ကြောင့် အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများသည် စတော့ရှယ်ယာများကို အများပြည်သူသို့ ကမ်းလှမ်း ရောင်းချကြသည်။ ရောင်းချ၍ ရရှိလာသော ငွေဖြင့် လုပ်ငန်းများကို ချဲ့ထွင်ကြသည်။ ရရှိလာသော အမြတ်ငွေများထဲမှ အချို့ကို ရှယ်ယာရှင်များသို့ ခွဲဝေပေးကာ အချို့ကို လုပ်ငန်းများ ပြန်လည် ရင်းနှီးရာတွင် အသုံးပြုပါသည်။ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများသည် မိမိပုံမှန်လုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ပြီး အချိန်တန်လျှင် အမြတ်ဝေခွဲပေးသည့်အဆင့်အထိ စတော့ဈေးကွက်၏ အခန်းကဏ္ဍ ပါဝင်မှု မရှိသေးပါ။ သို့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် စတော့ဈေးကွက်၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ အရေးပါလာသည်။

အမှန်စင်စစ် ရှယ်ယာရှင်တို့၏ ဝင်ငွေမှာ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ ပထမတစ်မျိုးမှာ ကုမ္ပဏီမှ နှစ်စဉ်ပေးဝေသော အမြတ်ငွေ (income gain)

ဖြစ်ပြီး နောက်တစ်မျိုးမှာ ရှယ်ယာဈေး မြင့်တက်မှုအပေါ်မှ အမြတ်ငွေ ရရှိခြင်း (capital gain) တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမ အကျိုးအမြတ်မှာ စတော့ဈေးကွက် မရှိလျှင်လည်း ရရှိနေနိုင်သော်လည်း ဒုတိယ အကျိုးအမြတ်မှာ စတော့ဈေးကွက်တွင် ပါဝင်မှသာ ရရှိနိုင်သော အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ပါသည်။ ရှယ်ယာရှင်များအနေနှင့် ရှယ်ယာကို တစ်သက်လုံး ကိုင်ဆောင်ထားမည်မဟုတ်ဘဲ ဈေးကွက်တွင် ပြန်လည်ရောင်းချလိုခြင်းများ ရှိလာမည်ဖြစ်ရာ စတော့ဈေးကွက်၏ အရေးပါမှုမှာလည်း တစ်စထက်တစ်စ များပြားလာပါသည်။

စတော့အိတ်ချိန်း ပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက်တွင် တွေ့မြင်ရမည့် ကုမ္ပဏီ အခင်းအကျင်းမှာ သုံးမျိုးရှိမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းတို့မှာ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ကုမ္ပဏီ၊ စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းမဝင်သော အများပိုင်ကုမ္ပဏီနှင့် စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းဝင်ထားသော အများပိုင် ကုမ္ပဏီတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမ အမျိုးအစားသည် အများပြည်သူကို ရှယ်ယာများထုတ်ဝေရောင်းချနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ သို့အတွက် ယင်းတို့သည် လောလောဆယ် စတော့ဈေးကွက်နှင့် ဆက်စပ်ခြင်း မရှိဘဲ ကုမ္ပဏီများကို စီမံခန့်ခွဲသည့် ဌာနကသာ တာဝန်ယူ စီမံခန့်ခွဲမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယ အမျိုးအစားသည် အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီဖြစ်သော်လည်း စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်း တင်သွင်းခြင်း မရှိသော ကုမ္ပဏီ ဖြစ်ပါသည်။ တတိယ အမျိုးအစားသည် အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီဖြစ်ပြီး စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းတင်သွင်းထားသော ကုမ္ပဏီ ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယ အမျိုးအစားနှင့် တတိယ အမျိုးအစားတို့သည် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန၏ ကြီးကြပ်မှုကို ခံယူရရုံမျှမက ငွေချေးသက်သေခံ လက်မှတ်များ လဲလှယ်ရောင်းဝယ်ရေး ဥပဒေ (Securities Exchange Law) အရ ကြီးကြပ်မှုကိုလည်း ခံယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီသည် ဘဏ်တစ်ခုဖြစ်ပါမူ ငွေရေးကြေးရေး အဖွဲ့အစည်းများ ဥပဒေနှင့် ဗဟိုဘဏ် ဥပဒေတို့ကိုပါ လိုက်နာရမည်

စတော့အိတ်ချိန်းတွင် အဘယ်ကြောင့် စာရင်းဝင်ကြပါသလဲ

တာဝန်ရှိလာမည် ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဒုတိယအမျိုးအစား ဖြစ်သော အများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ကုမ္ပဏီသည်ကား စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းမဝင်သည့်တိုင် အထက်ပါ ဥပဒေများ၏ ကြီးကြပ်မှုကို ခံယူရမည် ဖြစ်ပေသည်။

အထက်ပါ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများသည် စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းဝင်သည်ဖြစ်စေ၊ မဝင်သည်ဖြစ်စေ အများပြည်သူသို့ ရှယ်ယာများ ထုတ်ဝေရောင်းချရာတွင် လုပ်ငန်း လမ်းညွှန် ရှင်းတမ်း (prospectus) ကို ရှယ်ယာများ မရောင်းချမီ ထုတ်ပြန်ကြေညာရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ရှယ်ယာရှင် အရေအတွက်များစွာ ဝင်ရောက်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးမှာကား စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီ ဖြစ်ပြီးသော ကုမ္ပဏီက အခွင့်အရေး ပိုမိုများပေသည်။

အခြားသော အခွင့်အရေး တစ်ခုမှာကား အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီဖြစ်ပြီးနောက်တွင် ရှယ်ယာရှင်များအနေနှင့် မိမိတို့၏ ရှယ်ယာများကို စတော့ဈေးကွက်တွင် နေ့အလိုက် ပေါက်နေသောဈေးဖြင့် ရောင်းဝယ်နိုင်သည့်အတွက် ကုမ္ပဏီမှ ပုံမှန်ပေးဝေသော အမြတ်ဝေစု (income gain) အပြင် ဈေးကွက်တွင် ပြန်လည် ရောင်းချရာမှ အမြတ်အစွန်း (capital gain) ကိုလည်း ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ စာရင်း ဝင်မထားသော အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီမှာမူ မိမိ၏ ရှယ်ယာကို ညှိနှိုင်း၍ ပြန်လည်ရောင်းချရသဖြင့် capital gain ကို ရရှိနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ရရှိလျှင်လည်း နည်းပါးမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် ရှယ်ယာဈေးနှုန်းတစ်ခုကို မည်သို့သတ်မှတ်သည်ကို တင်ပြလိုပါသည်။ ရှယ်ယာတစ်စောင်ကို အများပြည်သူသို့ စတင်ရောင်းချရာတွင် မူလ ဈေးနှုန်း (face value) သို့မဟုတ် အပိုကြေး (premuim) ဖြင့် စတင်ရောင်းချကြပါသည်။ စတော့ဈေးကွက်တွင် စာရင်းဝင်ထားသော ရှယ်ယာမှာမူ စတင်ရောင်းချစဉ်ကတည်းက ဈေးကွက်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအားအရ တာဝန်ယူ ဖြန့်ချိသူ (underwriter) များက ဈေးဖွင့်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြင့် ဈေးကွက်ထဲတွင် သတ်မှတ်ပေါက်ဈေးဖြင့် ရှယ်ယာများကို ရောင်းဝယ်နိုင်ကြပါသည်။

ဆင့်ပွားဈေးကွက် (secondary market) တွင် စတော့ဈေးနှုန်း ပြဋ္ဌာန်းပုံမှာလည်း စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီနှင့် စာရင်းဝင် မဟုတ်သော ကုမ္ပဏီတို့မှာ ကွဲပြားခြားနားပါသည်။ စတော့ဈေးကွက်တွင် စာရင်းဝင် မဟုတ်သော ကုမ္ပဏီ တစ်ခု၏ ရှယ်ယာဈေးနှုန်းကို ကုမ္ပဏီ၏ လွန်ခဲ့သည့် ကာလများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ကြည့်ကာ ဆုံးဖြတ်လေ့ရှိပြီး စတော့ဈေးကွက် စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီ တစ်ခု၏ ရှယ်ယာဈေးနှုန်းကိုမူ အနာဂတ် မျှော်မှန်းချက်ကိုကြည့်ကာ ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နောက်တစ်ချက်မှာ စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းဝင်မထားသော ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ရှယ်ယာရောင်းဈေးကို ကုမ္ပဏီ၏ ဒါရိုက်တာအဖွဲ့က သတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ပြီး စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းဝင်သည့် ကုမ္ပဏီ၏ ရှယ်ယာဈေးနှုန်းကိုမူ ဈေးကွက်အတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်သည့် အဖွဲ့များနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက်တွင် ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် စတော့ဈေးကွက်တွင် စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီအဖြစ် ပါဝင်မည်၊ မပါဝင်လို ဆိုသည်မှာ ဒါရိုက်တာအဖွဲ့၏ သဘောထားသာမကဘဲ ရှယ်ယာရှင်များ၏ သဘောထားကိုလည်း ခံယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ ရှယ်ယာရှင်များက မိမိတို့ အများပိုင်ကုမ္ပဏီကို စတော့အိတ်ချိန်း စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီအဖြစ် ဝင်ရောက်ရန် လိုလားသည်ဆိုပါက ဒါရိုက်တာအဖွဲ့အနေဖြင့် ဝင်ရောက်ရန် ပြင်ဆင်တော့မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့မဟုတ်ပါက ရှယ်ယာရှင်များ၏ တုံ့ပြန်မှုများသည် မိမိတို့ ကုမ္ပဏီ၏ အနာဂတ် အလားအလာများကို ထိခိုက်နိုင်ရုံမျှမက အများပြည်သူ၏ ယုံကြည် စိတ်ချရမှု အနေအထားသည်လည်း များစွာ အားလျော့သွားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှယ်ယာရှင်များသည် ကုမ္ပဏီ၏ ပိုင်ရှင်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ ဘုရင်များ ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။

စတော့အိတ်ချိန်းတွင် အဘယ်ကြောင့် စာရင်းဝင်ကြပါသလဲ

mgyoe.com

SAMPLE BOOK

	စတော့အိတ်ချိန်း စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီ	စာရင်းမဝင်ထားသော ကုမ္ပဏီ
အများပြည်သူသို့ ကမ်းလှမ်းရောင်းချခြင်း	လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် ရှင်းတမ်းလို	လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် ရှင်းတမ်းလို
ရှယ်ယာရှင်များ ဝင်ရောက်နိုင်မှု	အကန့်အသတ်မရှိ ဝင်ရောက်နိုင်	အကန့်အသတ်ဖြင့် ဝင်ရောက်
ကနဦးရှယ်ယာ ရောင်းဈေး	ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများက သတ်မှတ်	ဒါရိုက်တာအဖွဲ့မှ သတ်မှတ်
ဈေးကွက်ပေါက်ဈေး	အနာဂတ်မျှော်မှန်းချက် အပေါ်မူတည်	ပြီးခဲ့သည့်စွမ်းဆောင် ချက်အပေါ်မူတည်
ဈေးကွက်အား ကြီးကြပ်မှု	● စတော့အိတ်ချိန်း ● ငွေချေးသက်သေခံ လက်မှတ်ကော်မရှင် ● ကုမ္ပဏီရုံး	● ငွေချေးသက်သေခံ လက်မှတ် ကော်မရှင် ● ကုမ္ပဏီရုံး
ငွေဖြစ်လွယ်မှု	မြန်ဆန်	နှေးကွေး
အများပြည်သူ၏ ယုံကြည်မှု	မြင့်မား	နည်းပါး
ဘဏ်များ၏ ချေးငွေ သဘောထား	လိုလိုလားလား ချေးငှားလိုသည်	ပိုမိုစိစစ်
ဝန်ထမ်းများ၏သစ္စာရှိမှု	ပိုမိုသစ္စာရှိ	လျော့နည်း
သတင်းအချက်အလက် ဖြန့်ဝေမှု	ပိုမိုပွင့်လင်း	ပွင့်လင်းမှုနည်းပါး
ရှယ်ယာဈေးနှုန်း တက်ခြင်းမှ အမြတ် (capital gain) ရရှိနိုင်မှု	မြင့်မားသည်	နည်းပါးသည်

mgyoe.com

အများပြည်သူလက်ထဲသို့ ရှယ်ယာများ စနစ်တကျ ရောက်ရှိရေး

အများပြည်သူသို့ ရှယ်ယာများ ကမ်းလှမ်း ရောင်းချခြင်း (IPO) ၏ နောက်ကွယ်တွင် ထူးခြားချက်များစွာ ရှိပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးဈေးကွက် အတွင်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အသစ်ထုတ်ဝေသော ရှယ်ယာ များကို ထုတ်ဈေး ခေါ် ကြမ်းခင်းဈေးနှင့်ဝယ်ယူကာ နောင်တစ်ချိန်တွင် သို့မဟုတ် ချက်ချင်းပင် အမြတ်နှင့် ပြန်လည်ရောင်းချကြသကဲ့သို့ အချို့ သည်လည်း နှစ်ရှည်လများ ကိုင်ဆောင်ထားကြသူများလည်း ရှိပါသည်။

အိုင်ပီအို ခရီးစဉ်သည် အချို့ထင်မြင်ထားသလို ခက်ခဲသော ကိစ္စ ရပ် တစ်ခုမဟုတ်ပါ။ သို့သော်လည်း လွယ်ကူသော လုပ်ငန်းတစ်ခုလည်း မဟုတ်ပါ။ အဓိပ္ပာယ် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်းပင် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ကုမ္ပဏီ ဘဝမှ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီသို့ ပြောင်းလဲခြင်း၏ ပထမ ခြေလှမ်းတစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့ ထုတ်ဝေသော ရှယ်ယာ သို့မဟုတ် အိကွစ်တီများကို အများပြည်သူသို့ ကမ်းလှမ်း ရောင်းချခြင်းဖြစ်ကာ နောက်ပိုင်းတွင် စတော့အိတ်ချိန်း၌ ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စတော့တစ်ခုကို ကမ်းလှမ်းရောင်းချရန် ကြိုတင် ပြင်ဆင် ရခြင်းသည် ကလေးတစ်ယောက် ကြီးပြင်းအောင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် တူသည်ဟု ပညာရှင်တစ်ဦးက ဆိုပါသည်။

အိုင်ပီအို ပြုလုပ်ရာတွင် အရေးကြီးသော အဆင့် သုံးဆင့် ရှိပါသည်။ ယင်းအဆင့်သုံးဆင့်ကို လေ့လာခြင်းဖြင့် မိမိတို့၏ ရှယ်ယာများ စတော့ဈေးကွက်တွင် အောင်မြင်စွာ စာရင်းတင် ရောင်းချရာ၌ အထောက်အကူဖြစ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အဆင့် (၁) ဦးဆောင်မန်နေဂျာ ရွေးချယ်ခြင်း

အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်စေရေးအတွက် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ဘဏ္ဍာရေး အတိုင်ပင်ခံ (financial advisor) သို့မဟုတ် တာဝန်ခံ ဖြန့်ချိရောင်းချသူ (underwriter)များကို ရှာဖွေရပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ငွေကြေးကြွယ်ဝသော ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုဘဏ် (investment bank) များကို ရှာဖွေရပါသည်။

အချို့သော ကုမ္ပဏီများသည် အရွယ်အစားကြီးသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဘဏ်ကြီးများကို ရွေးချယ်ခန့်အပ်ကြသလို အချို့သည်လည်း အရွယ် သေးငယ်သော အဖွဲ့များကို မိမိတို့ ခင်မင်မှုအလိုက် တာဝန်ပေး ခန့်အပ် လေ့ ရှိပါသည်။ မည်သည့်အရွယ်အစားရှိသည့် တာဝန်ခံ ဖြန့်ချိသူကို ရွေးချယ်သည်ဖြစ်စေ ယင်းကုမ္ပဏီအနေနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်များနှင့် အင်တာဗျူး ပြုလုပ်ခြင်း၊ အများပိုင် ကုမ္ပဏီ ပြောင်းလဲရေးအတွက် သဘောတရားနှင့် လမ်းစဉ်များ၊ စီမံချက်များ ရေးဆွဲချမှတ်ခြင်း စသည် တို့အတွက် အချိန်များစွာ ယူရမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ တစ်ခါတစ်ရံ ပြင်ပ အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အကြံဉာဏ်များကိုလည်း ရယူရပါသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း မိမိတို့ကုမ္ပဏီ၏ တန်ဖိုးကို အများပြည်သူသို့ ချပြ ရေးအတွက် တန်ဖိုးသင့် တွက်ချက်ခြင်း(valuation)များလည်း ရှိပါသည်။

ဤသို့ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးအတွက် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဥပဒေရေးရာ ကျွမ်းကျင်သူများ ငှားရမ်းရမည့် ကုန်ကျစရိတ်များလည်း ရှိမည် ဖြစ်ပါ သည်။ အချိန်ဇယားသည် အိုင်ပီအို သွားရန်အတွက် အဓိက အချက် တစ်ခုဖြစ်ပြီး မြန်မြန်စတင်နိုင်လေ အလားအလာ ကောင်းလေ ဖြစ်ပါ သည်။ ကုမ္ပဏီ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ စတင်ဖွဲ့စည်းသည်မှသည် အောင်မြင်

သော အိုင်ပီအိုတစ်ခု ဖြစ်သည့် အချိန်အထိ အနည်းဆုံး တစ်နှစ်မှ နှစ်နှစ်ခန့်အထိ ကြာနိုင်ပါသည်။

အဆင့် (၂) အစည်းအဝေးများ ကျင်းပခြင်း

သင့်ကုမ္ပဏီသည် အဆင့် (၁) အရ ဘဏ္ဍာရေး အတိုင်ပင်ခံကို ရွေးချယ် ပြီးသည့်နောက် ပြင်းထန်သော ရုံးလုပ်ငန်းများကို စတင်ရပါတော့မည်။

အဆင့် (၂) တွင် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ဆောင်မှုများကို ဆောင်ရွက်ပေး မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ် သို့မဟုတ် underwriter သည် သင့်ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းများကို အသေးစိတ် စစ်ဆေးကာ လုပ်ငန်းများ နားလည် သဘောပေါက်စေရန် ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ကုမ္ပဏီ၏တန်ဖိုးတွက်ချက် ခြင်း လုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့၏ ဥပဒေ အကျိုး ဆောင်များသည်လည်း အစိုးရ စည်းမျဉ်းထိန်းကျောင်းရေး အဖွဲ့တစ်ခု ဖြစ်သည့် ငွေချေး သက်သေခံလက်မှတ် ကော်မရှင် (Securities Exchange Commission, SEC) မှ သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ လိုအပ်သည့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်း များစွာကို ပြုစုကြရ ပါသည်။

အဓိက အရေးကြီးဆုံး စာရွက်စာတမ်းမှာ မိမိတို့ ကုမ္ပဏီမှ တင်ပြ မည့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်း (prospectus)ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း ကို ပုံစံ S-1 ဟု လူသိများပါသည်။ သင့်ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် ရှင်းတမ်းကို အိုင်ပီအိုအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်၊ ဥပဒေ ပညာရှင်၊ စာရင်းကိုင်နှင့် မှတ်တမ်းထိန်းများက ဝိုင်းဝန်းဆောင်ရွက်ကြ ရပါသည်။

မှန်ကန်ရေးနှင့် မြန်ဆန်ရေးသည် အိုင်ပီအို လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခု အတွက် အရေးကြီးသည့်အလျောက် လိုအပ်သော အစည်းအဝေး များ စွာကို ခေါင်းချင်းရိုက်ကာ ညှိနှိုင်းကြရပါသည်။ SEC သည် သင်၏ အိုင်ပီအို လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် လိုအပ်သော အချိန်ဇယားကို ပြဋ္ဌာန်းပေး မည် ဖြစ်ကာ အချိန်စေ့ချိန်တွင် SEC သို့ အထောက်အထားများကို စစ်ဆေးခံနိုင်ရန် တင်ပြကြရပါသည်။

အဆင့် (၃) ဈေးကွက်မြှင့်တင်မှု စတင်ခြင်းနှင့် ဖောက်သည်များနှင့် ဆက်ဆံရေး

သင်၏ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းကို SEC မှ အတည်ပြုလိုက်သည်နှင့် သင်၏ ရှယ်ယာများကို ဈေးကွက်မြှင့်တင်ရေး Road show များကို စတင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဥပဒေရေးရာများ ဆောင်ရွက် ပြီးနောက် မိမိတို့ ကုမ္ပဏီကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများလက်ဝယ်သို့ အကုန် အစင် ရောက်ရှိအောင် ရောင်းချရန် လိုအပ်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ကုမ္ပဏီသည် အဖွဲ့အစည်းအလိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများဖြစ်သည့် ပင်စင် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့များ၊ အာမခံအဖွဲ့များ၊ အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေ အဖွဲ့များသို့ ပစ်မှတ်ထားကာ ရောင်းချကြသလို တစ်ဦးချင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို လည်း လျစ်လျူရှုထား၍ မရပါ။

သင်နှင့် ရောင်းချရေး အဖွဲ့သည် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများသို့ မဲဆွယ် ရောင်းချရန် အနည်းဆုံး တစ်လခန့် အချိန်ယူကြရပါသည်။ ရောင်းချ စဉ် ကာလအတွင်း မေးခွန်းမြောက်မြားစွာ မေးမြန်းကြမည့်အရေးကို ကြိုတင် ပြင်ဆင်ထားကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ အိုင်ပီအို သမားများအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုလုပ်ငန်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ သင်တို့ အနေနှင့် လက်ကမ်းစာစောင်များ၊ ပါဝါပွိုင့် တင်ဆက်မှုများနှင့် အခြားသော ဈေးကွက်မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သင်တို့၏ တင်ပြမှု ကောင်းမွန်လေလေ ရောင်းကောင်းလေ ဖြစ်မည်မှာ သေချာပေါက် ဖြစ်ပါသည်။ သင်တို့၏ တာဝန်မှာ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူတို့အား သင်တို့၏ ကုမ္ပဏီ မည်မျှခိုင်မာကြောင်း တိုက်ရိုက်ဖြစ် စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ သက်သေပြရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

မိမိကုမ္ပဏီအကြောင်း ကြိုတင်၍ သုတေသနပြုကာ ရေးသား ထုတ်ပြန်ပေးခြင်းဖြင့် အချိန်ကို ချွေတာစေကာ ပထဝီဝင် အနေအထား အလိုက် မှန်ကန်သော ဈေးကွက်သို့ ရောက်သွားစေပါသည်။ အချို့ သော အဖွဲ့အစည်းလိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပမာဏ နည်းပါးပါက စိတ်ဝင်စားမှု နည်းပါးပါသည်။ မိမိတို့၏

အများပိုင်ကုမ္ပဏီများ၊ စတော့အိတ်ချိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက်

mgyoe.com

SAMPLE BOOK

သုတေသန အကဲဖြတ်မှုကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အသိအမှတ်ပြုသည့် ဈေးကွက်နှင့် ရည်မှန်းထားသည့် အဖွဲ့များထံ ရောက်ရှိရန် အရေးကြီး ပါသည်။ မိမိတို့ ကုမ္ပဏီ အိုင်ပီအိုသွားပြီးနောက်တွင် ဈေးကွက် သုတေသနအဖွဲ့များ၏ အကဲဖြတ်ချက်များ ထွက်ပေါ်လာမည်မှာ သေချာပေါက် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် မဂ္ဂဇင်းနှင့် ဂျာနယ်များတွင်လည်း ဝေဖန်ချက်များ ထည့်သွင်းရေးသားကြမည် ဖြစ်ပေသည်။ စတော့ စောင့်ကြည့်အဖွဲ့များ၏ အနီးကပ် ကြီးကြပ်ခံရသည့် ကုမ္ပဏီများသည် အချိန်သုံးနှစ် ကျော်လာပြီးနောက်တွင် စတော့ပြန်ရချက်နှုန်း (return) မှာ သုတေသနပြုချက်များထက် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ပိုမိုမြင့်တက်လေ့ ရှိကြောင်း သိရပါသည်။ သုတေသနအဖွဲ့များသည် မိမိတို့ မတွေ့ရှိသော အချက်များကို တွေ့ရှိနိုင်သောကြောင့် ယင်းအဖွဲ့တို့ကို ရှေ့ဖြစ်ဟော သူများအဖြစ် သတ်မှတ်ကြပါသည်။

ထို့ကြောင့် အောင်မြင်သော အိုင်ပီအိုတစ်ခု ဖြစ်လာစေရေး အတွက် လိုက်နာသင့်သည့် အချက်များကို တင်ပြလိုက်ပါသည်။

- မိမိတို့၏ စာရင်းများကို စစ်ဆေးမှု မပြီးစီးသေးသမျှ ထုတ်ပြန် ခြင်း မပြုပါနှင့်။ နည်းစနစ်အတိုင်း အတိအကျ လိုက်နာပါ။
- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဘဏ်သမားများ၊ ဥပဒေပညာရှင်များ၊ စာရင်းကိုင် ပညာရှင်များ၊ ဖောက်သည်နှင့် ဆက်သွယ်သူများ၊ ကုမ္ပဏီ အမှု ဆောင်များ ပါဝင်သော တောင့်တင်းသည့်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပါ။
- လက်တွေ့ကျသော စီမံချက်များဖြင့်သာ စတင်ပါ။
- ခိုင်မာသော လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းကို ရေးဆွဲပါ။
- ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ အချိန်ဇယားများအတိုင်း အချိန် မီ ဆောင်ရွက်ပါ။
- ခမ်းနားသော နယ်လှည့် အရောင်းပြပွဲကို ဆောင်ရွက်ကာ သင့် ကုမ္ပဏီ၏ စီးပွားရေးပုံစံကို ချပြပါ။
- အိုင်ပီအိုကာလကို ခြောက်လမှ ကိုးလအထိ မျှော်မှန်းထားပါ။

mgyoe.com

ဝယ်ယူသူ အမြဲသတိရှိရမည့် စတော့ဈေးကွက်

ဈေးကွက်တိုင်းတွင် ပါဝင် ရောင်းဝယ်သည့် ကုန်စည် သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှု တစ်ခုခု ရှိစမြဲဖြစ်သည်။ ယင်းဈေးကွက်ထဲတွင် ဝယ်ယူသူနှင့် ရောင်းချသူတို့ တွေ့ဆုံ၍ ဈေးစကား ပြောကြသည်။ ကျေနပ်ပါက အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ကြသည်။ ရောင်းချသူမှ ကုန်စည် သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုကို ပေးအပ်၍ ဝယ်ယူသူမှ ငွေကြေးတစ်ရပ် ပေးချေကြရသည်။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ရောင်းဝယ်ရေးစနစ်များ တိုးတက်လာပြီး နောက် ဝယ်ယူသူနှင့် ရောင်းဝယ်သူကြားတွင် ကြားခံအဖွဲ့များဖြစ်သည့် အကျိုးဆောင် သို့မဟုတ် ပွဲစားများ၊ ဈေးကစားသူများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ၎င်းတို့က ဈေးကွက်အတွင်း ရောင်းဝယ်မှုစနစ် ချောမွေ့စေရေး အတွက် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ အကြံဉာဏ်များပေးသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အရောင်းအဝယ်ဖြစ်စေရန် ဈေးကစားမှုများ ပြုလုပ်ကြသည်။

မကြာတော့သည့် ကာလအတွင်း၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စတော့ဈေးကွက်ကြီးတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာတော့မည်။ စတော့ဈေးကွက်၏ အဓိက ကုန်စည်မှာ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများမှ ထုတ်ဝေသည့် ရှယ်ယာများ၊ စတော့များ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အစိုးရနှင့် ကော်ပိုရေးရှင်းများမှ ထုတ်ဝေသည့် ငွေချေးစာချုပ်များလည်း ပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။ ယင်းရှယ်ယာများ၊ စတော့များ၊ ငွေချေးစာချုပ်များကို စတော့ဈေးကွက် ဟုခေါ်သည့် နေရာတစ်ခုတွင် ရောင်းဝယ်ကြမည်။ စတော့ရှယ်ယာများ

ဝယ်ယူလိုသူ၊ ရောင်းချလိုသူများသည် ကြားခံ ရောင်းဝယ်ဌာနများဖြစ် သည့် ငွေချေးသက်သေခံ လက်မှတ်ကုမ္ပဏီ (securities companies) ခေါ် စတော့ပွဲစား ကုမ္ပဏီများကို ဆက်သွယ်ကြရမည်။ ယင်း စတော့ ပွဲစား ကုမ္ပဏီများမှတစ်ဆင့် စတော့အိတ်ချိန်းသို့ ဆက်သွယ်ရောင်းဝယ် ကြရမည်။

ဤနေရာတွင် စတော့များ၊ ငွေချေးစာချုပ်များ ဝယ်ယူရင်းနှီးလိုသူ များ၏ အမေးအများဆုံး မေးခွန်းမှာ အဆိုပါ စတော့ထုတ်ဝေ ရောင်းချ သည့် ကုမ္ပဏီနှင့် လုပ်ငန်းများကို မည်သို့အာမခံမည်နည်း၊ အမြတ်ဝေစု မည်မျှပေးရန် အာမခံမည်နည်း ဆိုသည့် မေးခွန်းပင်ဖြစ်သည်။

ကုမ္ပဏီများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများသည် မိမိတို့ လုပ်ငန်းများ ချဲ့ထွင်ရေးအတွက် ကာလရှည် ငွေအရင်းအနှီးများ ရရှိစေရန် စတော့ ရှယ်ယာများ၊ ငွေချေးစာချုပ်များ ထုတ်ရောင်းကြပါသည်။ ယင်းထုတ် ရောင်းရငွေနှင့် လုပ်ငန်းများကို ချဲ့ထွင်ကြသည်။ ရရှိလာသော အကျိုး အမြတ်များထဲမှ အချို့ကို ပြန်လည်ရင်းနှီးရန် အရန်ငွေအဖြစ် ချန်လှပ် ကာ ကျန်ရှိသော အမြတ်ငွေကို ရှယ်ယာရှင်များသို့ ခွဲဝေပေးလေ့ ရှိပါ သည်။ သို့သော်လည်း သဘာဝ အကြောင်းတရားများအရ လုပ်ငန်း ဆိုသည်မှာ အစဉ်အမြဲ မြတ်စွန်း၍ အောင်မြင်နေမည်ဟု ယူဆ၍မရ ပါချေ။ ရုံးသည့်နှစ်ရှိသလို မြတ်သည့်နှစ်လည်း ရှိနိုင်ပေသည်။ ကုမ္ပဏီ ၏ စွမ်းဆောင်ရည်သည် စီမံအုပ်ချုပ်သူများ၏ အရည်အချင်းများ အပေါ် မူတည်သကဲ့သို့ အခြားသော အကြောင်းတရားများစွာ အပေါ် တွင်လည်း မူတည်ပါသည်။

သို့အတွက် ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ခွဲဝေပေးမည့် အမြတ်ဝေစု (dividend) သည် ပုံသေ မရှိနိုင်ပါဟု ကောက်ချက်ချရပေမည်။ သို့သော်လည်း စတော့အိတ်ချိန်းတွင် ဝင်ရောက်မည့် ကုမ္ပဏီများအတွက် စံသတ်မှတ် ချက်များတွင်မူ အမြတ်ဝေစု ပေးဝေခဲ့သည့် မှတ်တမ်း ကောင်းမွန်ရမည့် အပြင် ကုမ္ပဏီ၏ နှစ်စဉ် ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေများ တောင့်တင်းမှုကို လည်း ထည့်သွင်းထားသဖြင့် စတော့အိတ်ချိန်း စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီများ ၏ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေနှင့် အမြတ်ဝေစု အနေအထားမှာ စိတ်ချရ

သည်ဟု ယူဆ၍ ရပေသည်။ သို့သော် ဈေးကွက်တစ်ခု၏ အတက်အကျ ဆိုသည်ကို မည်သူမျှ အာမခံ၍ မရနိုင်ပါ။

စတော့ ဈေးကွက်ထဲတွင် တွေ့မြင်နိုင်သည့် ကုန်စည်များထဲ၌ ပုံသေ အမြတ်ဝေစုနှင့် အတိုးပေးဝေသော စတော့များ၊ ငွေချေးစာချုပ် များ ရှိသကဲ့သို့ ပုံသေမပေးသော စတော့များလည်း ရှိပေသည်။ ပုံသေ အမြတ်ငွေ ပေးဝေနေသော စတော့များကို ဦးစားပေးစတော့ (preferred stock) များဟု ခေါ်ဆိုပြီး ယင်းတို့သည် စတော့လက်မှတ်တွင် ရေးသားထားသော ပုံသေအမြတ်ဝေစုကို ပုံမှန်ရရှိပါသည်။ ၎င်းတို့သည် သာမန်ရှယ်ယာ (ordinary share) များ အမြတ်ဝေစု ခွဲဝေမပေးနိုင် သည့် နှစ်တွင်လည်း ယင်းသတ်မှတ်ထားသော အမြတ်ဝေစုကို ရသကဲ့ သို့ သာမန်ရှယ်ယာများ အမြတ်ဝေစု ကောင်းသောနှစ်တွင်လည်း ၎င်းတို့က ပုံသေပင် ရရှိပါသည်။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့ ဦးစားပေးစတော့ ဝယ်ယူထားသူများသည် ကုမ္ပဏီ အရေးကိစ္စများအတွက် မဲပေးခွင့် မရသကဲ့သို့ ဒါရိုက်တာများအဖြစ် ဝင်ရောက် အရွေးခံပိုင်ခွင့် မရှိပါ။

ထို့အတူ ငွေချေးစာချုပ် (bond) များသည်လည်း ပုံသေ အတိုး နှုန်းကို ပေးသည့်အတွက် ယင်းထုတ်ဝေသည့် သက်တမ်းကာလအတွင်း ထိုငွေချေးစာချုပ် စာရွက်တွင်ပါသည့် အတိုးနှုန်းကို ပုံသေရရှိမည်ဖြစ် ပေသည်။ အတိုးနှုန်းကို ခြောက်လတစ်ကြိမ် ပေးဝေကာ သက်တမ်းပြည့် သည့်နှစ်တွင် ထည့်ဝင်ထားသည့် အရင်းငွေ ပြန်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းငွေချေးစာချုပ်များသည်လည်း သက်တမ်းမပြည့်မီတွင် ဈေးကွက် ထဲ၌ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားနိုင်ကြပါသည်။ ယင်း ငွေချေး စာချုပ်များ၏ ဈေးနှုန်းများသည်လည်း ဘဏ်အတိုးနှုန်းများ၊ ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းများနှင့် ထုတ်ဝေသူ၏ rating အဆင့်များအပေါ် မူတည်၍ အတက်အကျ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။

သို့သော်လည်း သာမန် စတော့ဝယ်ယူထားသူများမှာ ဤသို့မဟုတ် ပါ။ ၎င်းတို့၏ အမြတ်ဝေစုမှာ ကုမ္ပဏီ၏ နှစ်စဉ်ဆောင်ရွက်မှု အနေ အထားအပေါ် မူတည်ပါသည်။ ယခုနှစ် အမြတ်ဝေစု ကောင်းသော် လည်း နောင်နှစ် ကောင်းချင်မှ ကောင်းပေမည်။ စတော့ဈေးကွက်တွင်

စာရင်းဝင်ထားသော ကုမ္ပဏီ၏ ရှယ်ယာရှင်များမှာ အကျိုးအမြတ် နှစ်မျိုး ရပေသည်။ တစ်ခုမှာ ကုမ္ပဏီမှ နှစ်စဉ်ခွဲဝေပေးသည့် အမြတ်ငွေ (income gain) ဖြစ်သကဲ့သို့ နောက်တစ်မျိုးမှာ စတော့ဈေးကွက်တွင် ပြန်လည်ရောင်းချခြင်းဖြင့် မြတ်စွန်းသည့်အမြတ် (capital gain) ကို လည်း ရရှိနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း ဖြစ်သည်။ ရှယ်ယာဈေးတက်ခြင်း၊ ကျခြင်း ဆိုသည်မှာ ဈေးကွက်ဝယ်လိုအား၊ ရောင်းလိုအားနှင့် အနာဂတ် မျှော်မှန်းချက်များက ဆုံးဖြတ်သည်ဖြစ်သဖြင့် capital gain ကိုလည်း မည်မျှရရှိမည် ဆိုသည်ကို ပုံသေသတ်မှတ်၍ မရနိုင်ပါချေ။

သို့ဖြစ်ရာ စတော့များ၊ ငွေချေးစာချုပ်များကို ဝယ်ယူရင်းနှီးမည့်သူ များအနေနှင့် ထိုသို့ မဝယ်ယူမီ ယင်းထုတ်ဝေရောင်းချသည့် ကုမ္ပဏီများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းများ၊ ယင်းကုမ္ပဏီများမှ ထုတ်ဝေသည့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်း (prospectus) များကို စနစ်တကျလေ့လာ ထားကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထုတ်ဝေမည့် ကုမ္ပဏီကို ဦးဆောင်မည့် ဒါရိုက်တာများ၏ အကြောင်းခြင်းရာများ၊ ၎င်းတို့၏ ပညာအရည်အချင်း များ၊ လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံများ၊ ထုတ်ဝေမည့် ရှယ်ယာ အရေအတွက် နှင့် တန်ဖိုး၊ အများဆုံး ဝယ်ယူနိုင်သည့် အရေအတွက်၊ ရှယ်ယာ ထုတ်ဝေ ရောင်းချသည့် ငွေများဖြင့် လုပ်ဆောင်သွားမည့် လုပ်ငန်းစဉ် များ၊ ရေတိုနှင့် ရေရှည်စီမံချက်များ၊ တွေ့ကြုံလာနိုင်သော အန္တရာယ် (risk) များ အစရှိသည်တို့ကို သေသေချာချာ ဖတ်ရှုလေ့လာ မေးမြန်း ပြီး ယုံကြည်စိတ်ချရပါမှ ဝယ်ယူ ရင်းနှီးကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့နိုင်ငံတွင် လက်ရှိ ထုတ်ပြန်နေသော လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် စာတမ်းများမှာ ပြီးစလွယ် ရေးသားထုတ်ပြန်ကြပြီး နိုင်ငံတကာ အဆင့် မီရန် လိုအပ်နေသေးသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကြော်ငြာရောင်းချနေ သော စနစ်များမှာလည်း မပြည့်စုံကြပါ။ သို့အတွက် နိုင်ငံတကာအဆင့် မီ ဈေးကွက်တစ်ခုသို့ ဝင်ရောက်မည်ဆိုပါက ယခုကတည်းက အဆင့် အတန်း ပြည့်မီသော လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်စာတမ်းများကို ရေးသားထုတ် ပြန်ကာ အများပြည်သူများသို့ ရှယ်ယာထည့်ဝင်ရန် ဖိတ်ခေါ်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ ဖိတ်ခေါ်ကြေညာထားသည့် အချက်အလက်များ

ကို ဖတ်ရှု၍ နားမလည်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေနှင့်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကြံပေးအဖွဲ့ (Investment advisor) များထံသို့ သွားရောက်၍ အကြံဉာဏ်များ ရယူနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

စတော့ဈေးကွက်တစ်ခု တည်ထောင်သည့်အချိန်တွင် ယင်းဈေးကွက်အား ထိန်းကျောင်းမည့် ဌာနများဖြစ်သည့် ငွေချေး သက်သေခံလက်မှတ်ကော်မရှင် (Securities Exchange Commission)နှင့် စတော့အိတ်ချိန်းတို့က ဈေးကွက်တွင် ထုတ်ဝေရောင်းချမည့် ရှယ်ယာများနှင့် ယင်းရှယ်ယာများကို ထုတ်ဝေမည့် ကုမ္ပဏီတို့၏ အချက်အလက်များကို အသေးစိတ် စိစစ်လေ့လာသွားမည်ဖြစ်သဖြင့် စတော့ဈေးကွက်အတွင်း ပါဝင်လာမည့် ကုမ္ပဏီများ၏ ရှယ်ယာများကို အခြားရှယ်ယာများထက် စိတ်ချလက်ချ ဝယ်ယူနိုင်ကြမည်ဖြစ်ပေသည်။ စတော့ဈေးကွက်အတွင်း မပါဝင်သေးသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ ရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူရာတွင်လည်း အလေးဂရုပြုကာ ဝယ်ယူရင်းနှီးနိုင်ကြပါသည်။

ရှယ်ယာ ဈေးကွက်တွင် အရေးကြီးသော စည်းမျဉ်း တစ်ခုမှာ ဝယ်ယူသူတွင်သာ တာဝန်ရှိသည်ဟူသည့် စည်းမျဉ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကို ဝယ်ယူသူမှ သတိပြုရန် ဖော်ပြချက် (caveat emptor) ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ရောင်းချသူတွင် သူတို့၏ ရောင်းကုန်အတွက် အကောင်းအဆိုး သိရှိသမျှ ထုတ်ဖော်ပြသရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့ ဖော်ပြပြီးနောက် ဝယ်ယူသူက ဝယ်ယူပြီးပါက နောက်ပိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက် အကောင်းအဆိုးများသည် ရောင်းသူတွင် တာဝန်မရှိစေရ ဟူသော ပြဌာန်းချက်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ရှယ်ယာဈေးကွက်အတွင်း ဝယ်ယူရင်းနှီးကြမည့်သူများသည် မဝယ်ယူမီ သတိများစွာထားကာ ဆင်ခြင် ဝယ်ယူကြခြင်းဖြင့် ခြေချော်လက်ချော်ဖြစ်မည့် ဘေးမှ ကင်းဝေးနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် လုံခြုံရေးငွေများ

အများပြည်သူတို့သည် ၎င်းတို့၏ ပိုလျှံငွေကြေးများကို နည်းလမ်း အမျိုးမျိုးဖြင့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံထားလိုကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းတို့ကို မည်သို့သော လုံခြုံစိတ်ချရသည့်နေရာတွင် ဆုံးရှုံးနစ်နာမှု အနည်းဆုံးဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ကြပါသနည်း ဆိုသည်မှာလည်း ခေတ်စားသော မေးခွန်းတစ်ခု ဖြစ်လာပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့သည် မိမိတို့ ငွေကြေးများကို စိုးရိမ်သောက အနည်းဆုံးဖြင့် အမြတ်အစွန်းများများ၊ အတိုးအပွား များများကို ရရှိလိုသည်မှာ ဓမ္မတာပင် ဖြစ်သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ခြင်းမှာ ရိုလာကိုစတာ စီးခြင်းနှင့်လည်း တူပါသည်။ အမြင့်ဆုံးရောက်လေ ပိုမိုစိတ်လှုပ်ရှားရလေဖြစ်ပြီး အောက်သို့ပြန်ရောက်ချိန်တွင်လည်း စိတ်လှုပ်ရှားမှု နည်းပါးသွားခြင်းမှာ သဘာဝဖြစ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့သည် မိမိတို့၏ ငွေကြေးများကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနယ်ပယ် အမျိုးမျိုးတွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံလိုကြသည်။ တစ်နေရာတည်းတွင် မထားရှိလို။ သင်၏ ကြက်ဥများကို ခြင်းတောင်းတစ်တောင်းထဲတွင် အတူမထားရ (Don't put all your eggs in one basket) ဟူသော အခြေခံ သဘောတရားအရ ဖြစ်သည်။ အချို့သောသူများက စွန့်စားလိုသည်။ စွန့်စားနိုင်လျှင် တစ်ချိန်တွင် ပြန်ရနှုန်း (return) လည်း ကောင်းနိုင်သည်ဟု ယူဆထားသူများရှိသလို စွန့်စားမှုနည်းနည်း၊

ပြန်ရနှုန်းနည်းနည်းနှင့် နေလိုသူများလည်းရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ(diversify) လုပ်ထားရမည်ဆိုသည့် အယူအဆကိုတော့ အားလုံးက နားလည်လက်ခံထားကြပါသည်။

စီးပွားရေး အတော်အတန် ခိုင်မာပြီး ဘဏ္ဍာရေးစနစ် ကောင်းမွန်သောနိုင်ငံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခွင့်အလမ်းမျိုးစုံ ရရှိနိုင်ပါသည်။ သို့သော် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးဆဲ၊ တည်ထောင်ဆဲ၊ ဘဏ္ဍာရေးစနစ် အားနည်းဆဲ နိုင်ငံများတွင်တော့ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု အခွင့်အလမ်း အစုံအလင် မရရှိနိုင်။ သို့ဖြစ်ရာ စွန့်စားမှု များသော၊ ဈေးကစားသော အင်ဖော်မယ် (informal) ဈေးကွက်များသို့ ဝင်ရောက်ရင်းနှီး မြှုပ်နှံကြသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ယင်း အင်ဖော်မယ် ဈေးကွက် ဆိုသည်မှာ ဥပဒေဖြင့် စနစ်တကျ ထိန်းကျောင်းမှု မရှိသောကြောင့် နစ်နာဆုံးရှုံးမှုများကို အကာအကွယ်ပေးထားခြင်း မရှိပေ။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး နိုင်ငံတို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ငွေကြေးဈေးကွက် (money market) နှင့် အရင်းအနှီးဈေးကွက် (capital market) တို့ကို ကူးလူးဆက်သွယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြသည်။ မိမိတို့ငွေများကို ဘဏ်များတွင်ထားကာ အတိုးကို စားကြသည်။ အချို့ကို ပြန်လည်ရင်းနှီး မြှုပ်နှံကြသည်။ သို့သော် ဘဏ်တိုးနှုန်း ဆိုသည်မှာ ဗဟိုဘဏ်တို့၏ ငွေကြေးမူဝါဒနှင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကိုကြည့်၍ အတိုးအလျော့ လုပ်နေကြရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေနှင့် ဘဏ်တိုးနှုန်း ချလိုက်ချိန်တွင် အခြားသော ပြောင်းလဲ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမည့်နေရာ လိုအပ်သည်။ ငွေကြေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးစနစ် အားကောင်းသော နိုင်ငံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် အတိုးနှုန်း ချလိုက်သည်ကို မကြောက်။ ၎င်းတို့တွင် အခြားရွှေ့စရာနေရာ များစွာရှိသည်။ မိမိတို့ မကြိုက်တော့သည့် အတိုးနှုန်း ရောက်သည်နှင့် ဘဏ်များမှ အပ်ငွေများကို ဆွဲထုတ်သွားကြပြီး အခြားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနေရာများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြသည်။

သို့အတွက် နိုင်ငံတစ်ခုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရွေးချယ်စရာနည်းလမ်းများ စုံလင်လေ၊ ငွေကြေးတန်ဖိုး တည်တံ့လေ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ နိုင်ငံအစိုးရတို့အနေနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုံခြုံရေးဇုန် (safety zone)

များ တည်ထောင်ပေးရန် လိုအပ်ပေသည်။ အဆိုပါ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု လုံခြုံရေး ဇုန်များမှာ ဘဏ်များ၊ ငွေချေးစာချုပ် ဈေးကွက် (bond market) များ၊ စတော့ဈေးကွက် (stock market) များနှင့် အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့များ (mutual fund) ဖြစ်ပေသည်။

ဘဏ်များတွင် အပ်နှံခြင်း

မိမိတို့၏ ငွေများကို ဘဏ်များတွင် အပ်နှံ ထားရှိကာ ဘဏ်များမှ ပေးအပ်သော အတိုးနှုန်းများကို ရယူ ခံစားနိုင်ကြပါသည်။ အချို့ဘဏ် များသည် အတိုးကို နှစ်စဉ်ပေးကာ အချို့မှာ နှစ်ဝက် တစ်ကြိမ် ပေးပါ သည်။ တစ်နှစ်လျှင် လေးကြိမ် တွက်ချက်ပေးသော ဘဏ်များလည်း ရှိပါသည်။ အချို့သောသူများက ကာလသက်တမ်းတို့ ပုံသေအပ်နှံငွေ (fixed deposit) များတွင် အပ်နှံ ထားရှိကြကာ သက်တမ်းစေ့ပါက အတိုးနှင့် အရင်းကို ရယူကြပါသည်။

သို့ရာတွင် ဘဏ်အပ်နှံငွေများအပေါ် ပေးအပ်သော အတိုးနှုန်းမှာ နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးမူဝါဒအပေါ် မူတည်၍ ပြောင်းလဲနေသည်ဆိုခြင်းကို သတိချပ်သင့်ပါသည်။ ဘဏ်များသည် မိမိတို့ အပ်နှံငွေများကို လုပ်ငန်း များအတွက် လိုအပ်သော ကာလတိုချေးငွေများအဖြစ် ပြန်လည် အသွင် ပြောင်းကာ ဘဏ်များ၏ အဓိက ဝင်ငွေကို ရှာဖွေကြရပါသည်။ အပ်နှံ သူများကို ပေးရသော အတိုးနှုန်းနှင့် ဘဏ်ချေးငွေပေါ်မှရသော အတိုး နှုန်း ခြားနားချက်သည် ဘဏ်၏ အဓိက ဝင်ငွေတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ငွေချေးစာချုပ် ဈေးကွက်များ

အချို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် မိမိတို့၏ ငွေကြေးကို ဘဏ်အတိုး နှုန်းထက် သာလွန်သည့် ငွေချေးစာချုပ်များကိုလည်း ဝယ်ယူရင်းနှီးကြ ပါသည်။ ငွေချေးစာချုပ်များသည် အစိုးရမှ ထုတ်ဝေသော ငွေချေး စာချုပ်များနှင့် ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ ကုမ္ပဏီများမှထုတ်ဝေသည့် ငွေချေး စာချုပ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိရာ နိုင်ငံတော် အစိုးရက ထုတ်ဝေသော

ငွေချေးစာချုပ်များသည် လုံခြုံစိတ်ချရဆုံးသော ငွေချေးစာချုပ်များ ဖြစ်ပေသည်။ အစိုးရသည် မိမိတို့နိုင်ငံ၏ နှစ်စဉ်လိုအပ်သည့် ဘတ်ဂျက် လိုငွေကို အစိုးရ ငွေတိုက်စာချုပ်များ ထုတ်ဝေကာ အများပြည်သူနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသို့ ရောင်းချလေ့ရှိရာ ယင်းအစိုးရငွေတိုက်စာချုပ်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့အတွက် လုံခြုံစိတ်ချရသော နေရာများဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတော် ဗဟိုဘဏ်မှ ထုတ်ဝေ သော နှစ်နှစ်၊ သုံးနှစ်၊ ငါးနှစ် အစိုးရ ငွေတိုက်စာချုပ်များ ရှိပေရာ ယင်းတို့ကို ဝယ်ယူခြင်းဖြင့် လုံခြုံစိတ်ချရသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ရရှိ နိုင်ပေသည်။ ယင်းငွေချေးစာချုပ်များကို အတိုး တစ်နှစ်လျှင် နှစ်ကြိမ် ပေးကာ သက်တမ်းကုန်ပါက အရင်းပြန်လည်ရရှိပေသည်။ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး သက်တမ်းမကုန်မီ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားနိုင်ခွင့်ရှိသောကြောင့် စတော့ဈေးကွက်များတွင် အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်နိုင်ကြပါသည်။

စတော့ဈေးကွက်

ကုမ္ပဏီများသည် မိမိတို့ လိုအပ်သော ကာလရှည် ရင်းနှီးငွေများ ရရှိစေ ရေးအတွက် စတော့ရှယ်ယာများ ထုတ်ဝေကာ အများပြည်သူများထံ ရောင်းချလေ့ ရှိပါသည်။ ကုမ္ပဏီသည် ရရှိသော ငွေများဖြင့် မိမိတို့ လုပ်ငန်းများကို တိုးချဲ့ခြင်း၊ လုပ်ငန်းအသစ်များ ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အား ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ ရရှိလာသော အကျိုးအမြတ်ထဲမှ အချို့ကို ရှယ်ယာရှင်များအား ခွဲဝေပေးကာ အချို့ကို လုပ်ငန်းတွင် ပြန်လည် ရင်းနှီးပါသည်။

သို့အတွက် မိမိတို့ ထုတ်ဝေထားသော ရှယ်ယာများကို လွယ်လင့် တကူ ရောင်းချနိုင်ရန် မိမိတို့ ကုမ္ပဏီအား စနစ်တကျ အကဲဖြတ်ပေး သော၊ စနစ်တကျ သုတေသန ပြုလုပ်ပေးသော၊ မှန်ကန်သည့် တန်ဖိုးကို ရရှိစေသော၊ ဥပဒေဖြင့် စနစ်တကျ ထိန်းကျောင်းပေးသော စတော့ ဈေးကွက်တွင် စာရင်းတင်သွင်းပါသည်။ စတော့ဈေးကွက်တွင် စာရင်း တင်သွင်းထားသော ရှယ်ယာများဖြစ်သဖြင့် ရှယ်ယာရှင်များအနေဖြင့်

အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့များ

အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့(mutual fund) ဆိုသည်မှာ စတော့များ၊ ငွေချေး
စာချုပ်များ သို့မဟုတ် အခြားသော ငွေချေးသက်သေခံ လက်မှတ်များ
ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့က တာဝန်ယူ စီမံခန့်ခွဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် မိမိတို့အနေနှင့် စတော့များ၊ ငွေချေးစာချုပ်
ပမာဏများစွာကို ဝယ်ယူရန် မတတ်နိုင်သော၊ ဝယ်ယူရန် မကျွမ်းကျင်
သော အချိန်တွင် အဆိုပါ အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့များကို အားကိုးကြ
ရသည်။ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူ တစ်ဦးအနေဖြင့် စတော့ရှယ်ယာနှင့် ငွေချေး
စာချုပ်များကို အမျိုးအစားစုံစွာ လိုက်လံဝယ်ယူရန်မှာ ခက်ခဲပြီး စရိတ်
ကြီးမား ဖြစ်စေနိုင်သကဲ့သို့ မှားယွင်းသော ရွေးချယ်မှုများလည်း ဖြစ်နိုင်
ပါသည်။ ထို့ပြင် မည်သည်ကို ဝယ်ယူမည်၊ မည်သည့်အချိန်တွင် ဝယ်ယူ
မည် စသည်တို့ကို စဉ်းစားရန် အချိန်များစွာယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ သို့မဟုတ် သီးသန့်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (unit
trust) များသည် ယင်းကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းပေးပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ
သူ တစ်ဦးသည် ယင်းရန်ပုံငွေအဖွဲ့ထဲသို့ ငွေကြေးထည့်ဝင်လိုက်ပါက
ယင်းငွေသည် အခြားသောသူများ ထည့်ဝင်ထားသည့် ငွေများနှင့်အတူ
ပေါင်းစည်းသွားကာ တစ်ဦးချင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစွမ်းရည်ထက် ပိုမိုကြီး
မားသော ဝယ်ယူမှုစွမ်းရည်ကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

အဆိုပါ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့သည် အမျိုးအစား မတူသော ငွေချေး
သက်သေခံလက်မှတ် ရာပေါင်းများစွာကို ပိုင်ဆိုင်နိုင်သောကြောင့် ၎င်း
၏ အောင်မြင်မှုသည် စတော့ တစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုတို့အပေါ်တွင်
မူတည်ခြင်း မရှိတော့ဘဲ စတော့အများ၏ အောင်မြင်မှုအပေါ်တွင်
မူတည်သွားပါသည်။ ထို့ပြင် အဆိုပါ ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့ မန်နေဂျာတို့သည်
ဈေးကွက်အတွင်း မျက်ခြည်မပြတ် စောင့်ကြည့် သုတေသနပြုလုပ်

mgyoe.com

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် လုံခြုံရေးငွေများ

mgyoe.com

SAMPLE BOOK

နေကာ အပြောင်းအလဲ တစ်စုံတစ်ရာ ပေါ်လာတိုင်း ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီး
မြှုပ်နှံမှု အစုစုကို ပြန်လည်ညှိနှိုင်း သုံးသပ်ကြပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အဆို
ပါ အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့များသည်လည်း လုံခြုံရေးငွေများပင် ဖြစ်
ပေသည်။

လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းတစ်ခု၏ အရေးပါမှု

စတော့ရှယ်ယာ ဈေးကွက်များတွင် ငွေချေးစာချုပ်များ၊ ရှယ်ယာများ ထုတ်ဝေ ရောင်းချရာ၌ အများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကုမ္ပဏီများသည် မိမိတို့ ထုတ်ဝေရောင်းချမည့် အဖွဲ့အစည်း၏ အကြောင်းခြင်းရာများကို အများပြည်သူသို့ ဖိတ်ခေါ်ရောင်းချခြင်းမပြုမီ လုံလောက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ ဝယ်ယူမည့် ပြည်သူများအဖို့ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် လုံလောက်သည့်အချိန်ကို ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဝယ်ယူရန် ဆုံးဖြတ်သည့် အလုပ်မှာ ဝယ်ယူသူ၏ တာဝန်သာဖြစ်သော်လည်း မိမိတို့ရှယ်ယာများကို ထုတ်ဝေရောင်းချခြင်း မပြုမီ မိမိတို့ ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်း (prospectus) ကို သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်များတွင် ဦးစွာဖော်ပြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းကို ကုမ္ပဏီများ မှတ်ပုံတင်ရုံး၌ မှတ်ပုံတင် ထားရှိပြီး ယင်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းများပါ လုပ်ငန်းစဉ်များအတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဖော်ပြထားသော အချက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိပါက အရေးယူမှု ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကုမ္ပဏီများကို ထိန်းသိမ်း ကြီးကြပ် စီမံခန့်ခွဲသည့် ဌာနများသည် ယင်းကုမ္ပဏီများကို ထဲထဲဝင်ဝင် ကြီးကြပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ တစ်နှစ်တစ်ခါ တင်ပြလာသည့် စာရင်းများကို ဖိုင်ထိုင်တွဲနေရုံ

နှင့် မဖြစ်တော့ ဆိုသည်ကို သတိချပ်ဖို့ လိုအပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ Administrator လုပ်သည့်ဌာနမှ ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် အများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကုမ္ပဏီများကို ပိုမိုထိရောက်သည့် ကြီးကြပ်မှုများ လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်များ လဲလှယ်ရောင်းဝယ်ရေး ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းပြီးပါက ကုမ္ပဏီ Administrator များအပြင် အထက်ပါ ဥပဒေအရ တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသည့် ကြီးကြပ်ရေးကော်မတီကလည်း ဝိုင်းဝန်းထိန်းကျောင်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အခြားနိုင်ငံများတွင် ထုတ်ပြန်သည့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းများ၊ ဝေငှသည့် စာအုပ်များကိုလည်း လေ့လာသင့်ပါသည်။ နိုင်ငံခြား စတော့ရှယ်ယာ ဈေးကွက်များတွင် အများပြည်သူများထံ ဝေငှသည့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် ရှင်းတမ်းများကို လေ့လာကြည့်မည် ဆိုပါက အချက်အလက် ပြည့်စုံစွာပါဝင်သော မဂ္ဂဇင်းအရွယ်ရှိ ခုံညားသည့် စာအုပ်များကို ပြုစုကာ ဝေငှကြပါသည်။ ပြုစုရာတွင်လည်း Due diligence meeting ဟု ခေါ်သည့် ဆွေးနွေးမှုများကို ပြုလုပ်ကာ ဝိုင်းဝန်းရေးသားကြပါသည်။

Due diligence meeting ဆိုသည်မှာ မိမိကုမ္ပဏီ၏ ရှယ်ယာများ အများပြည်သူသို့ ကမ်းလှမ်းရောင်းချခြင်းမပြုမီ ထုတ်ဝေမည့်သူများနှင့် တာဝန်ခံ ဖြန့်ချိ ရောင်းချမည့်အဖွဲ့များ၊ စာရင်းစစ်၊ စာရင်းကိုင်များ၊ ဥပဒေ အကျိုးဆောင်များ၊ အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များ တွေ့ဆုံ ညှိနှိုင်းကာ မေးမြန်းဆွေးနွေးကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအစည်းအဝေးတွင် ထုတ်ဝေမည့် ရှယ်ယာအရေအတွက်၊ ရှယ်ယာတစ်စောင်၏တန်ဖိုး၊ ရောင်းချမည့် ငွေကို မည်သည့်လုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုမည်၊ ရေတို ရေရှည် စီမံကိန်းများ မည်သို့ရေးဆွဲမည်၊ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်း (prospectus) ရေးဆွဲရာတွင် မည်သည့်အချက်များကို ထည့်သွင်း ရေးဆွဲသင့်သည် ဆိုသည်များကို ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယင်း လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် စာအုပ်များကို မိမိတို့ကုမ္ပဏီတွင်ဖြစ်စေ၊ မိမိတို့ ရှယ်ယာများကို တာဝန်ယူ ဖြန့်ချိပေးမည့် underwriter များတွင်

ဖြစ်စေ အခမဲ့ ရယူနိုင်ကြပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများသည် အဆိုပါ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းများကို အသေအချာ ဖတ်ရှုပြီးမှ ဝယ်ယူလို သည့် ရှယ်ယာကို ဝယ်ယူကြဖို့ ဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် under- writer သည် ရောက်ရှိလာသည့် လျှောက်လွှာများကို စိစစ်ရပါသည်။ အကယ်၍ လျှောက်ထားသည့် အရေအတွက်က ရောင်းချနိုင်သည့် အရေအတွက်ထက် များနေမည်ဆိုပါက ခွဲတမ်းကျ allotment ပြုလုပ် ရောင်းချကြပါသည်။ အကယ်၍ လျှောက်ထားသည့် အရေအတွက်နှင့် ရောင်းချနိုင်သည့် အရေအတွက် ကိုက်ညီပါက ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများ လျှောက်ထားသလောက် ရကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ အောင်မြင်သည့် လျှောက်လွှာရှင်များ (winning applicants) ကို အကြောင်းကြားကာ ရောင်းချကြပါသည်။

ထို့ကြောင့် အများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကုမ္ပဏီများသည် အစ ကတည်းက မိမိတို့ လုပ်ငန်းစဉ်များကို တောင့်တင်းခိုင်မာစွာ၊ ရှင်းလင်း ပြတ်သားစွာ အများပြည်သူတို့ထံ ချပြဖို့ အရေးကြီးပါသည်။ ထို့ကြောင့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းတွင် ပါဝင်ရမည့် အချက်များကို အောက်ပါ အတိုင်း ကောက်နုတ် တင်ပြလိုက်ရပါသည် -

- (က) ရက်စွဲတပ်ရမည်၊ ယင်းရက်စွဲကို လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် ရှင်းတမ်း ထုတ်ပြန်သည့်ရက်ဟု ယူဆရမည် ဖြစ်ပါသည်။
- (ခ) ဒါရိုက်တာအားလုံးက လက်မှတ်ရေးထိုးရမည်၊ မှတ်ပုံတင် ရမည်။
- (ဂ) ပုဒ်မ ၉၂ အရ မှတ်ပုံတင်ရန် တင်သွင်းထားကြောင်း ဖော်ပြ ရမည်။
- (ဃ) ကုမ္ပဏီ၏အမည်၊ သင်းဖွဲ့မှတ်တမ်းပါ အကြောင်းအရာများ၊ သင်းဖွဲ့မှတ်တမ်းတွင် လက်မှတ် ရေးထိုးသူများ၏ အမည်၊ အကြောင်းအရာ ဖော်ပြချက်၊ လူမျိုး၊ လိပ်စာ၊ ယင်းတို့ အသီးသီး လျှောက်ထားသည့် အစုရှယ်ယာ အရေအတွက်။

လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းတစ်ခု၏ အရေးပါမှု

- (င) ဒါရိုက်တာဖြစ်ရန် သတ်မှတ်သည့် အရည်အချင်းပြည့် အစုရှယ်ယာ အရေအတွက်၊ ထို့ပြင် ဒါရိုက်တာများ၏ အခကြေးငွေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သင်းဖွဲ့စည်းမျဉ်းတွင် ပြဋ္ဌာန်းချက် ပါရှိလျှင် ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်။
- (စ) ဒါရိုက်တာများ၊ မန်နေဂျာများနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်သည့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အမည်၊ အကြောင်းအရာ ဖော်ပြချက်၊ လူမျိုးနှင့် နေရပ်။
- (ဆ) ဒါရိုက်တာများက ခွဲဝေ သတ်မှတ်ပေးနိုင်ရန် အနည်းဆုံး လျှောက်ထားရမည့် အစုရှယ်ယာတန်ဖိုး။
- (ဇ) ကုမ္ပဏီ စာရင်းစစ်များ၏ အမည်၊ နေရပ်လိပ်စာ။
- (ဈ) လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်း (prospectus) မထုတ်ပြန်မီကပင် လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီသည် ထိုလုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းကို ထုတ်ပြန်လျှင် ယင်းလုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်း၌ အထက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းအရာများအပြင် အောက်ပါအစီရင်ခံစာများကိုလည်း ဖော်ပြရပါမည် -
 - (ကက) လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်း ထုတ်ပြန်သည့်နေ့မှ ရှေ့ဘဏ္ဍာရေးနှစ် သုံးနှစ်အတွင်း နှစ်အလိုက် ကုမ္ပဏီက ရရှိခဲ့သည့် အမြတ်ငွေများ၊ ထုတ်ပေးခဲ့သော အမြတ်ဝေစုနှုန်းများ၊ မည်သည့်လုပ်ငန်းက ထိုအမြတ်ငွေများ ရရှိသည်ကို ဖော်ပြရမည်။
 - (ခခ) ထိုသုံးနှစ်အတွင်း မည်သည့်နှစ်အတွက်မျှ အမြတ်ဝေစုများ ထုတ်ပေးလျှင် ယင်းသို့ အမြတ်ဝေစုများ ထုတ်ပေးသည့် အစုရှယ်ယာ အမျိုးအစားနှင့် သက်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများကို ဖော်ပြရပါမည်။

အများပိုင်ကုမ္ပဏီများ၊ စတော့အိတ်ချိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက်

(ည) အစုရှယ်ယာများကိုထုတ်ရောင်း၍ ရရှိသည့်ငွေများ သို့မဟုတ် ထိုငွေအချို့တို့ကို လုပ်ငန်းတစ်ခုခုအား ဝယ်ယူရာတွင် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ အသုံးပြုရမည် ဆိုလျှင် ထို လုပ်ငန်းမှ ရရှိသည့် အမြတ်ငွေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လက်မှတ်ရ စာရင်းကိုင်များက တင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာနှင့် ထို စာရင်းကိုင်များ၏အမည်ကို လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ရှင်းတမ်းတွင် ဖော်ပြရမည် စသည်ဖြင့် ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြရန် လိုပါသည်။

အကယ်၍ အသစ် စတင် တည်ထောင်ပြီး အများပြည်သူကို ရှယ်ယာများ စတင်ကမ်းလှမ်းရောင်းချသည့်ကုမ္ပဏီ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ကုမ္ပဏီ၏ ယခင်နှစ်များမှ performance record ကို ပြနိုင်မည် မဟုတ်သည့် အတွက် တင်ပြရန် မလိုအပ်ပါ။

ကုမ္ပဏီတို့၏ ဖွင့်ဟကြေညာမှုစနစ်များ

အများနှင့်သက်ဆိုင်သောကုမ္ပဏီများသည် ရှယ်ယာများ၊ ငွေချေးစာချုပ်များ အစရှိသည်တို့ကို အများပြည်သူသို့ ထုတ်ဝေရောင်းချခြင်း မပြုလုပ်မီ လုံလောက်သောသတင်းအချက်အလက်များကို ချပြရန်လိုသည့် အကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဆက်လက်၍ ထုတ်ဝေရောင်းချပြီးသည့်နောက်ပိုင်း ကုမ္ပဏီများသည် မိမိတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ၊ လုပ်ဆောင်ဆဲလုပ်ငန်းများ၊ အနာဂတ် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အများပြည်သူတို့အား ဖွင့်ဟကြေညာမှု (disclose) လုပ်ပုံ၊ မည်သည့်ပုံစံများနှင့် ထုတ်ပြန်နေပုံ စသည်တို့ကို တင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။

အများပြည်သူသို့ ထုတ်ဖော် ပြောကြားရန် လိုအပ်ချက် (disclosure requirement) များကို စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်များတွင်သာမက ဘဏ်လုပ်ငန်းများတွင်လည်း လိုက်နာကျင့်သုံးကြပါသည်။ ဘဏ်များတွင် မိမိတို့ ဘဏ်ဖောက်သည်များကို ကြွေးမြီစည်းကမ်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ဖော် ပြောကြားရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုရမည့် အချက်များမှာ ချေးငွေအပေါ် နှစ်စဉ်ကောက်ခံမည့် အတိုးနှုန်း၊ အနည်းဆုံး ပေးဆောင်ရမည့် အရစ်၊ အတိုးတွက်ပုံတွက်နည်း၊ ဘဏ်ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံပုံ၊ အကယ်၍ ချေးငွေလျှောက်လွှာကို ငြင်းပယ်ခဲ့ပါလျှင် ငြင်းပယ်ရသည့် အကြောင်းရင်း စသည်တို့ကို ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဤသို့ ဖော်ပြနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်များတွင် ဗဟိုအစိုးရ သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရတို့သည် ဥပဒေ စည်းမျဉ်းများ ရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းပေးရပါသည်။

စတော့ရှယ်ယာ ဈေးကွက်တွင်လည်း ထုတ်ဝေ ရောင်းချမည့်သူ များသည် မိမိတို့ ကုမ္ပဏီ၏ အကြောင်းခြင်းရာများကို မိမိတို့ ရှယ်ယာ ရှင်များထံ ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ ဖွင့်ဟကြေညာရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ထုတ်ဖော်ကြေညာရာတွင်လည်း အများပြည်သူကို စောင်ရေ အများဆုံး ဖြန့်ဝေသည့် အစိုးရ အသိအမှတ်ပြု သတင်းစာ အနည်းဆုံး နှစ်စောင် တွင် ဖော်ပြပေးရမည် စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်ထားကြပါသည်။ ဤသို့ ထုတ်ဖော်ကြေညာနိုင်ရန် အတွက်လည်း နိုင်ငံတကာဈေးကွက် များတွင် ငွေချေး သက်သေခံလက်မှတ် လဲလှယ် ရောင်းဝယ်ရေး ဥပဒေများ၌ ပြည့်စုံစွာ ထည့်သွင်းရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းကြပါသည်။

ထို့ပြင် စာရင်းစစ်များအနေနှင့် အများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကုမ္ပဏီ များကို စစ်ဆေးသည့်နေရာ၌ မိမိတို့၏ စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်များကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်း၏ အောက်ခြေတွင် ရှင်းလင်းချက်များနှင့် ဖော်ပြ ခြင်း၊ မိမိတို့ စာရင်းစစ်များ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ပွင့်လင်းစွာ ရှင်းလင်း ဖော်ပြခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် ငွေကြေး ခဝါချသည့် ကိစ္စများတွင်လည်း တာဝန်ပေး အပ်ခြင်းခံရသည့်အဖွဲ့များသည် မိမိတို့ တွေ့ရှိချက်များကို ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ထုတ်ဖော် တင်ပြရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ပေးရန်တာဝန် ကန့်သတ်ထားသည့် လူနည်းစုပိုင် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများ တွင်မူ အများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် public company များကဲ့သို့ အများ ပြည်သူသို့ ရှယ်ယာများ ကြော်ငြာ ရောင်းချခွင့် မရှိသည့်အတွက် disclosure ပြုလုပ်ရန် မလိုအပ်ပါ။

စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်အတွင်းတွင် မျှတသည့်ဈေးကွက် ဖြစ်စေ ရန်၊ ရှယ်ယာ ရာခိုင်နှုန်း အများစု ဝယ်ယူထားသည့်သူများ၏ လက်ဝါး ကြီးအုပ်မှုများ မဖြစ်စေရန်အတွက် စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲကြရပါသည်။

ထို့ပြင် ကုမ္ပဏီကြီးများ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ပေါင်းစည်းရာတွင် လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပဏီတစ်ခုက အခြားကုမ္ပဏီတစ်ခုကို ဝယ်ယူရာတွင် လည်းကောင်း မှန်ကန်သည့် ဖွင့်ဟကြေညာချက်များ ပြုလုပ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ စတော့များ ပေါင်းစည်းခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်းများ ပြုလုပ်ရာတွင် စတော့ဈေးနှုန်း အတက်အကျ သိသာစွာ ဖြစ်ပေါ်စေသည့်အတွက် ဤကိစ္စများ မဆောင်ရွက်မီ ရှယ်ယာရှင်များကို ပြည့်စုံစွာ ရှင်းလင်းဖော်ပြသင့်ပါသည်။

နောက်တစ်ချက်မှာ မိမိတို့၏ အများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ရှယ်ယာအများစုကို အခြားတစ်ယောက် သို့မဟုတ် တစ်ဖွဲ့က အများအပြား ဝယ်ယူတော့မည် ဆိုပါက မိမိတို့ ရှယ်ယာရှင်များ၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်သည့်အနေနှင့် အများပြည်သူတို့ကို ထုတ်ဖော်ကြေညာရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီးသော စတော့ရှယ်ယာ ဈေးကွက်များတွင် မိမိတို့ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အစီရင်ခံစာများ၊ အရုံးအမြတ်ရှင်းတမ်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းများကို သုံးလ တစ်ကြိမ်၊ ခြောက်လ တစ်ကြိမ်၊ နှစ်စဉ် စသည်ဖြင့် ရှယ်ယာရှင်များကို ထုတ်ပြန်ပေးရသည့် အပြင် ရှယ်ယာအချိုးအစား အများဆုံး ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် ရှယ်ယာရှင်များ၏စာရင်းကို စတော့ဈေးကွက်ကြီးကြပ်ရေး ကော်မရှင်များသို့ ပုံမှန်ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးရပါသည်။ ရှယ်ယာအများစု ပိုင်ဆိုင်ထားသည့်သူများသည် တစ်ချိန်ချိန်၌ မိမိတို့ ရှယ်ယာများကို ဈေးကွက်ထဲတွင် ပြန်လည်ရောင်းထုတ်ကာ ထွက်ခွာသွားနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ထုတ်ရောင်းပြီး ထွက်ခွာသွားချိန်တွင် စတော့ဈေးနှုန်းများ ကမောက်ကမ ဖြစ်စေသည့်အတွက် ထိုသို့ ရှယ်ယာအများစု ကိုင်ဆောင်ထားသူများ၏ စာရင်းကို ထုတ်ပြန်ကြေညာရန်အတွက် ဥပဒေများနှင့် ပြဋ္ဌာန်းပေးထားရပါသည်။

စတော့ရှယ်ယာ ဈေးကွက်အတွင်းတွင် ဖွင့်ဟ ကြေညာခြင်းများ မည်သို့ ဆောင်ရွက်သည်၊ မည်သည့် စနစ်များ ကျင့်သုံးနေသည်ကို အကျဉ်းချုံးပြီး တင်ပြလိုက်ပါသည်။

အများပိုင်ကုမ္ပဏီများ၊ စတော့အိတ်ချိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက်

(က) ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်များ လဲလှယ် ရောင်းဝယ်ရေး ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ စတော့ဈေးကွက်တွင် စာရင်း တင်သွင်းထားသည့် ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် ကောင်တာဈေးကွက် (over-the-counter) တွင် စာရင်းဝင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီ တစ်ခုသည် မိမိတို့ ထုတ်ဝေထားသည့် စတော့များ၊ စတော့ အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်သော ငွေချေးစာချုပ် (convertible bond) များထဲမှ အနည်းဆုံး ၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အထက် ကိုင်ဆောင်ထားသူများ၏ စာရင်းကို ငွေချေး သက်သေခံ လက်မှတ် လုပ်ငန်းများ ကြီးကြပ်ရေး ကော်မရှင်နှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာနများသို့ ပုံနှိပ်ပေးပို့ရပါမည်။

(ခ) အဆိုပါ ၅ ရာခိုင်နှုန်း အထက် ကိုင်ဆောင်ထားသည့် ရှယ်ယာရှင်များထဲမှ ဈေးကွက်ထဲတွင် မိမိတို့ ပိုင်ဆိုင်မှု ၁ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်အထက် တိုးသွားသည်၊ လျော့သွားသည် ဆိုပါကလည်း အဆိုပါ အပြောင်းအလဲကို ကော်မရှင်နှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာနသို့ ပုံနှိပ်ပေးပို့ရပါမည်။

(ဂ) အထက်ပါ ပေးပို့ထားသည့် စာရင်းများကို လိုအပ်လျှင် စစ်ဆေးနိုင်ရန် အနည်းဆုံး ငါးနှစ်ကြာ သိမ်းဆည်းထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အကယ်၍ စာရင်းများကို ထိမ်ချန်ပြီး ပေးပို့ခဲ့မည်၊ မှားယွင်းပြီး ပေးပို့ခဲ့မည်ဆိုပါက ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ အရေးယူခံရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(င) ရှယ်ယာအသစ်များ ထပ်မံထုတ်ဝေခြင်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းနှင့် ပေါင်းစည်းခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း ထုတ်ဖော် ကြေညာရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များ ပေါ်ပေါက်လာပါကလည်း အများပြည်သူသို့ ထုတ်ဖော် ကြေညာသွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(က) ကုမ္ပဏီ ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများကို ထုခွဲရောင်းချခြင်း၊

- (ခ) ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် လူမွဲအဖြစ် ခံယူရန် လျှောက်ထားခြင်း၊
- (ဂ) အမြတ်ဝေစုများ လျှော့ချခြင်း၊ တိုးမြှင့်ခြင်း၊
- (ဃ) ကုမ္ပဏီ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုအား ရပ်ဆိုင်းခြင်း၊
- (င) အခြားကုမ္ပဏီတစ်ခုနှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်း၊
- (စ) ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် နည်းပညာ အသစ်များ တီထွင်ခြင်း၊ ထုတ်ကုန်အသစ်များ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊
- (ဆ) ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် စတော့အိတ်ချိန်း၏ စာရင်းဝင် အဆင့်မှ လျှော့ချခံရခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ ဥပဒေအရ ထိန်းကျောင်းမှုများ ဆောင်ရွက်သည့်အတွက် ရှယ်ယာအများစု ကိုင်ဆောင်ထားသူများ၏ ကုမ္ပဏီများ ပေါင်းစည်းခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်း၊ ဖျက်သိမ်းခြင်း စသည်တို့ကို ရှယ်ယာရှင်များ အားလုံးက အလွယ်တကူ သိမြင်နိုင်သည့်အပြင် စတော့ဈေးကွက်၏ မျှတခြင်း၊ ပွင့်လင်းမှုရှိခြင်း စသည်တို့ ပိုမိုပေါ်လွင်လာစေပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို အကာအကွယ် ပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

စတော့ဈေးကွက်နှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရသော စာရင်းကိုင်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားမှုသည် အရေးပါသော နေရာမှ ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။ မူဝါဒချမှတ်သူများအနေဖြင့် အရေးပါသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်ရာတွင် ဖြစ်စေ၊ တာဝန်များကို ခွဲဝေရာ၌ ဖြစ်စေ အဆိုပါ သတင်းအချက်အလက်များ အပေါ် အခြေခံရပါသည်။ စီးပွားရေးစနစ် တစ်ခု အတွင်းတွင် လူတစ်ဦးချင်းစီသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ရေးအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်ရန် ချိန်ဆရမည့် အချက်များ မရေမတွက်နိုင်အောင် ရှိနေပါသည်။ အဆိုပါ များပြားလှစွာသော သတင်းအချက်အလက်များကို အခြေခံကာ မှန်ကန်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မည်သူမျှ ချမှတ်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ သို့အတွက် ယင်းအချက်အလက်များကို စုစည်း ကျစ်လျစ်စွာ ဖော်ပြနိုင်သော၊ ဈေးနှုန်းများကို တွက်ချက် ထုတ်ပြန်နိုင်သော အဖွဲ့များသည် စီးပွားရေး စနစ်တစ်ခုတွင် တစ်ဖြည်းဖြည်း အရေးပါသည့်နေရာသို့ ရောက်ရှိလာပါသည်။

စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်တွင်လည်း ယုံကြည်စိတ်ချရသော စာရင်းကိုင်၊ စာရင်းစစ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်လျက် ရှိပါသည်။ စတော့ဈေးကွက်သည် မျှတခြင်း၊ ငွေဖြစ်

mgyoe.com

လွယ်ခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်ခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်း စသည့် ဂုဏ်အင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံလျက်ရှိရာ ယင်းဂုဏ်များကို အဓိက နေရာမှ ပါဝင်ဖြည့်စွမ်းပေးနေသူများမှာ စာရင်းကိုင်၊ စာရင်းစစ်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

စတော့ဈေးကွက်အတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ရှယ်ယာရှင်များ မှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိစေရန် စာရင်းကိုင်များအနေဖြင့် စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီများ၏ ဘဏ္ဍာရေး အချက်အလက်များကို စစ်ဆေးထုတ်ပြန်ပေးရပါသည်။ စာရင်းကိုင်တို့သည် စတော့ဈေးကွက်အတွင်း ပါဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ရှယ်ပမာရှင်များအတွက်သာမက စတော့ဈေးကွက်ကြီး တစ်ခုလုံးအား ထိန်းကျောင်းမည့် ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်လုပ်ငန်းများ ကြီးကြပ်ရေး ကော်မရှင် (Securities Exchange Commission, SEC) သို့လည်း လပတ်၊ သုံးလပတ်၊ နှစ်ဝက်၊ နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာများ၊ ကြားဖြတ်အစီရင်ခံစာများ ပြုစုတင်ပြရာတွင် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ပေးကြရပါသည်။ ထို့ပြင် SEC က တောင်းဆိုလာသည့် အရေးကြီး အစီရင်ခံစာများကိုလည်း ထုတ်ပြန်ပေးကြရပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ နှစ်ချုပ်စာရင်းများနှင့် စာရင်းကိုင် အစီရင်ခံစာများ၊ ထင်မြင်ယူဆချက်များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ မြီရှင်များနှင့် အခြားသော လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် ဝင်ရောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ပမာဏနှင့် အချိန်သတ်မှတ်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးအစီအစဉ်များ ချမှတ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရန်အတွက် အဓိကနေရာမှ ပါဝင်လျက် ရှိပါသည်။

အဆိုပါ စာရင်းကိုင်၊ စာရင်းစစ်များသည် နိုင်ငံတကာတွင် လိုက်နာကျင့်သုံးနေသည့် စာရင်းကိုင် စံများ (IFRS) နှင့် ယင်းနှင့် အဆင့်တူပြည်တွင်းရှိ စာရင်းစစ်နှင့် စာရင်းကိုင်စံများကိုလည်း လိုက်နာကျင့်သုံးကြရပါသည်။ ၎င်းတို့သည် စတော့အိတ်ချိန်းက သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဖွင့်ဟကြေညာချက်များ (disclosure requirement) ကိုလည်း ရေးဆွဲပေးကြရပါသည်။ အဆိုပါ ဖွင့်ဟကြေညာချက်များတွင် ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ပုံမှန်ထုတ်ပြန်ပေးရသည့် အချက်အလက်များအပြင် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ထုတ်ပြန် ကြေညာပေးရမည့် အချက်များလည်း ပါဝင်ပါ

သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းရပ်များကို ရုတ်ခြည်း ပြောင်းလဲ သွားစေသော အချက်များ ပေါ်ပေါက်လာပါကလည်း သက်ဆိုင်ရာဌာန များသို့ တင်ပြရမည့်တာဝန် ရှိပါသည်။

စာရင်းကိုင်များအတွက် အရေးကြီးဆုံးသော နောက်ထပ် တာဝန် တစ်ခုမှာ ရှယ်ယာတစ်စု၏တန်ဖိုးကို တွက်ချက် ထုတ်ပြန်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စာရင်းကိုင်တို့ တွက်ချက် ထုတ်ပြန်ပေးရသော ရှယ်ယာ တစ်စု၏ တန်ဖိုးသည် စတော့ဈေးကွက်အတွင်း၌ ရှယ်ယာဈေးနှုန်းများ တက်ခြင်း၊ ကျခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်သာမက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့ မည်သည့်ရှယ်ယာကို ရွေးချယ် ဝယ်ယူရမည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် အရေးပါသော အချက်များ တွက်ချက် ထုတ်ပြန်ပေးကြပါသည်။

နောက်တစ်ချက်မှာ စတော့ဈေးကွက်ဝင် ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ တန်ဖိုးကို ဖြတ်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတန်ဖိုးဖြတ်ချက်မှ ရရှိသော ရလဒ် သည် ရှယ်ယာတစ်စောင်၏ စာအုပ်တန်ဖိုးကို တွက်ချက်ရာတွင် လည်း ကောင်း၊ ကုမ္ပဏီ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ပေါင်းစည်းရာတွင် လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ အခြား ကုမ္ပဏီတစ်ခုကို ဝယ်ယူရာတွင် လည်းကောင်း အရေးကြီးသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပေးပါသည်။

ထို့ပြင် စာရင်းကိုင်တို့ တွက်ချက် ထုတ်ပြန်ထားသော အချက် အလက်များအပေါ် အခြေခံကာ ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေရှိမှု (risk) များကို တွက်ချက် တိုင်းတာပါသည်။ စာရင်းကိုင်တို့အနေဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ နာမည်ကောင်း တန်ဖိုးများ တွက်ချက်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ ကြားဖြတ် အမြတ်ဝင်ငွေများ တွက်ချက်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ ရှယ်ယာ တစ်ခုအပေါ်တွင် ဝင်ငွေနှုန်း (price earning ratio) နှင့် ရှယ်ယာရှင် များ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုတန်ဖိုး (shareholder equity) တို့ကို တွက်ချက်ရာတွင် လည်းကောင်း သမာသမတ်ကျသည့် ဆင်ခြင်မှုများ လက်ကိုင်ထားကာ တွက်ချက်ကြရပါသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ စာရင်းကိုင်များအနေဖြင့် မှန်ကန် အသုံးဝင်သော စာရင်းများ ထုတ်ပြန်ရန် ပျက်ကွက်လေ့ ရှိပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ကုမ္ပဏီ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ အလိုကျ ဘက်လိုက်ခြင်း၊ ထုတ်ပြန်

ရန် အချိန်မကျရောက်သေးသော စာရင်းများ ထုတ်ပြန်ခြင်း သို့မဟုတ် ယင်းစာရင်းများကို လုပ်ကြံထားခြင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာ ဈေးနှုန်းများ၊ အခြေခံ စံများနှင့် လိုက်လျောမှုမရှိသော ဈေးနှုန်းများကို လက်ခံခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ စာရင်းကိုင်များအနေဖြင့် စာရင်းများ ထုတ်ဖော်ရာ၌ ခက်ခဲရသည့် အကြောင်းရင်း သုံးရပ်ရှိပါသည်။

ပထမဦးစွာ စာရင်းဇယားများတွင် အရေးပါ အရာရောက်သော စီးပွားရေး လက္ခဏာသွင်ပြင်များ မပါရှိခြင်း ဖြစ်တတ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းစာရင်းများသည် စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီအောင် ရေးဆွဲထားခြင်း မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ စာရင်းကို သုံးစွဲသူတို့အကြိုက် ချိန်ခွင်လျှာ ညီမျှစေရန် ဆောင်ရွက်ရသည် ရှိသကဲ့သို့ တစ်ခါတစ်ရံ အမှန်ကို ဖုံးကွယ်လို၍လည်း စာရင်းကို ပြုပြင်ထုတ်ပြန်ရသည်လည်း ရှိတတ်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ရှေးရိုးစွဲရှိသူများက ဝင်ငွေ (revenue)နှင့် ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်း (assets) များအကြားတွင် စောဒက တက်သည်များလည်း ကြုံတွေ့ရပါသည်။ ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများ ကုမ္ပဏီလက်ဝယ် များစွာ ကိုင်ဆောင်ထားချိန်၌ ငွေသားစာရင်းတွင် နည်းပါးနေကာ ကုမ္ပဏီအမြတ် ရုတ်ခြည်းမထွက်သည်များ ရှိပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ကုမ္ပဏီ၏ အသိပညာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် စသည့် ငွေပေါ်ရန် မလွယ်ကူသော ပိုင်ဆိုင်မှုများကလည်း ကုမ္ပဏီ၏ အမြတ်ငွေများ ဖော်ထုတ်ရာတွင် အခက်အခဲ ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ပါသည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများထံသို့ စာရင်းများ ထုတ်ဖော်ပြသရာတွင် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရတတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းစာရင်းများသည် အချိန်ကာလအလိုက် စီးပွားရေး အခြေအနေများနှင့် ကိုက်ညီစေသော အချက်များကို ဖော်ပြရန် ခက်ခဲသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အချိန်ကာလ အပိုင်းအခြားအလိုက် စာရင်းများ ထုတ်ပြန်ရာတွင် အများအားဖြင့် အမြတ်ထက် အရှုံးပေါ်နေသည်က များတတ်ပါသည်။ ယင်းကို တစ်ခါတစ်ရံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် မကောင်းမြင်တတ်ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ပညာရှင် အချို့က အချိန်ပိုင်းအလိုက် ဖြတ်၍ ဖော်ပြမှုသည် အဓိက မကျ

ကြောင်း၊ အချိန်ပိုင်းသည် ယင်းကာလတစ်ခုနှင့်သာဆိုင်ပြီး ကုမ္ပဏီ၏ နှစ်ချုပ်စာရင်းနှင့် တိုက်ရိုက် ပတ်သက်မှုမရှိကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

အကယ်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ဦးက ကုမ္ပဏီ၏ ကြားဖြတ်စာရင်းကို အတိအကျ လိုချင်သည့်အခါ စာရင်းကိုင်တို့အနေဖြင့် လွန်စွာရှုပ်ထွေးသော နည်းစနစ်များကို အသုံးပြုကာ ၎င်း ကိုင်ဆောင်ထားသည့်ရှယ်ယာ ဈေးနှုန်းကို အမှန်သိရှိစေရေးအတွက် ထုတ်ပြန်ပေးရသည်လည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ ကြိုတင်ခန့်မှန်းသည့် ကိန်းဂဏန်းများသည် ဆီလျော်မှု နည်းကောင်း နည်းမည်ဖြစ်ပြီး အကယ်၍ ဆီလျော်သည့် ကိန်းဂဏန်းများကို ရယူလိုပါက သတ်မှတ်သည့်အချိန်အတိုင်း ထုတ်ပြန်သည့်စာရင်းများကို ကြည့်ရှုရန် လိုအပ်ပေသည်။

နောက်ဆုံးအချက်အနေဖြင့် မန်နေဂျာများသည် ၎င်းတို့၏ လိမ္မာပါးနပ်မှုကို အသုံးပြုကာ စာရင်းကို လှပစေရန်၊ လုပ်ငန်း စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားစေရန်၊ စတော့ဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်ရန် စသည်တို့အတွက် ယာယီ ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်သွားကြရသည်လည်း ရှိပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ဝင်ငွေမြင့်မားလာစေရေးအတွက် အချိန်စေ့မှ ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သော စာရင်းများကို ထည့်သွင်းရခြင်း၊ ကုမ္ပဏီ၏ စီးပွားရေးမူဝါဒကို ယာယီပြုပြင်ကာ ဖြေရှင်းရခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ရတတ်ပါသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ ကိုင်တွယ်ကစားထားသော စာရင်းတစ်ခုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် မှားယွင်းသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဖြစ်ပေါ်စေကာ ကုမ္ပဏီ၏ စီးပွားရေး အနေအထားကိုလည်း ကပြောင်းကပြန်ဖြစ် သွားစေသည်များလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ မည်သို့သော စွမ်းရည်ရှိသည့် စာရင်းအချက်အလက်များက စီးပွားရေး အခင်းအကျင်းတစ်ခုအတွက် အကောင်းမွန်ဆုံးသော အဖြေကို ထုတ်ပြန်နိုင်ပါမည်နည်း။ အမှန်စင်စစ် စာရင်းစစ်၊ စာရင်းကိုင်တို့၏ နှိုင်းယှဉ်တွေးခေါ် ဆင်ခြင်နိုင်မှု သည်သာ အရေးပါ အရာရောက်ဆုံး ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

အတွင်းလူများ၏ မသမာသည့် ရှယ်ယာရောင်းဝယ်မှုများ

ရင့်ကျက်မှု မရှိသေးသည့် စီးပွားရေးစနစ် တစ်ခုတွင်ဖြစ်စေ၊ ခရိုနိုဟု ခေါ်နေကြသည့် တည်ဆဲအစိုးရ တစ်ရပ်၏ အထူးအခွင့်အရေးများကို ရရှိနေသည့် စနစ်တွင် ဖြစ်စေ အတွင်းသတင်းဟု ခေါ်သည့် အစိုးရ ထိပ်ပိုင်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်များလောက်သာ သိခွင့်ရှိသည့် သတင်းတစ်ပုဒ်အား အပြင်သို့ သိလျက်နှင့် ပေးလိုက်သည်ဖြစ်စေ၊ အမှုမဲ့ အမှတ်မဲ့ ပေးလိုက် သည်ဖြစ်စေ ထိုသတင်းကိုလုပ်စားကာ ကြီးပွားသွားသည့်သူများ ရှိသကဲ့ သို့ နစ်နာမှုများနှင့် ကြုံတွေ့သွားရသည့်သူများစွာ ရှိပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ ဈေးကွက်ထဲတွင် လှုပ်ခတ်သွားစေနိုင်သည့် သတင်း အချက်အလက်များအား ရောင်းစားသည့် လုပ်ရပ်ကို အတွင်းသတင်း ရောင်းစားခြင်း (insider trading) ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဥပမာ- သက်တမ်း လွန် မော်တော်ကားများ အပ်နှံရမည်ဟု သတင်းစထွက်မည့်နေ့မတိုင်မီ သတင်းတစ်ရက် ကြိုတင်ရလိုက်သည့်သူများသည် လေးဘီးကားများကို အပြေးအလွှား အောက်ဈေးနှင့် လိုက်ဝယ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ပြန်ရောင်း လိုက်ခြင်းဖြင့် အကျိုးအမြတ် များစွာရရှိသွားသည့် ဖြစ်ရပ်မျိုး ရှိခဲ့ ပါသည်။

ထို့အတူ အိမ်ခြံမြေ ဈေးကွက်၊ တိုက်ခန်းကွန်ဒို ဈေးကွက်၊ ဒေါ်လာ ဈေးကွက်၊ အစိုးရ လေလံဈေးကွက် အစရှိသည့် စီးပွားရေး တွက်ခြေ ကိုက်သည့် ဈေးကွက်များတွင်လည်း အစိုးရနှင့် အလွမ်းသင့်သူများသည်

သတင်းပေးများ၏ ဖေးမမှုများနှင့် ချမ်းသာသွားကြသည့်သူများ များစွာ ရှိခဲ့ပါသည်။ အပြင်လောက၌ ယခုကဲ့သို့ အတွင်းသတင်း ရရှိခြင်းမှ ပွပေါက်တိုးခဲ့ကြခြင်းများကို မည်သည့် ဥပဒေနှင့် အရေးယူ တားမြစ် ထားသည် ဆိုသည်ကို တပ်အပ်မပြောနိုင်ပေ။

သို့ရာတွင် စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်၌ ဈေးကွက်အတွင်း မသမာ သည့် ရောင်းဝယ်မှုများ မဖြစ်ပေါ်စေရေး၊ ဈေးနှုန်းများအား ကြိုးကိုင် ရောင်းဝယ်မှုများ မဖြစ်ပေါ်စေရေး၊ ကုမ္ပဏီ၏ အတွင်းရေး သိရှိသူများ ၏ ရောင်းဝယ်မှု (insider trading) များ မဖြစ်ပေါ်စေရေးအတွက် စဉ်ဆက်မပြတ် စုံစမ်းထောက်လှမ်းမှုများ ပြုလုပ်ကြရပါသည်။ ဥပဒေ အရလည်း တင်းကျပ်စွာ ရေးဆွဲပြီး တားမြစ်ထားကြရပါသည်။

စတော့ဈေးကွက်သည် ဦးတည်ချက် တူညီသည့် အကြောင်းရင်း ပေါင်း များစွာတို့အပေါ် မူတည်ကာ ပေါ်ပေါက်ဖြစ်တည်လျက်ရှိသည် ဆိုသည်ကို သိရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအကြောင်းရင်းများမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုတို့အတွက် ငွေကြေးမြှင့်တင်ရန်၊ ရှယ်ယာ ရောင်းခြင်း၊ ဝယ်ခြင်းများ အတွက် ထိန်းချုပ်မှုရှိသော နေရာတစ်ခု ဖန်တီးရန်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူ များအတွက် လွယ်လင့်တကူ ဆွဲဆောင်မှုပြုနိုင်ရန်နှင့် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်း များအား ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်ပြီး ရှယ်ယာများ ရောင်းချရာ၌ ဈေးကွက် နေရာတစ်ခု ဖန်တီးပေးရန် စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့သော တူညီ ချက်များကြောင့် ပြည်သူများအနေဖြင့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု အခွင့်အလမ်း များစွာကို ရရှိစေပါသည်။

စတော့အိတ်ချိန်းများ၏ ဖွဲ့စည်းမှု ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် လုပ်ဆောင်ပုံများ သည် နိုင်ငံတစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူဘဲ ခြားနားပါသည်။ ထို့ပြင် စည်းမျဉ်း ထိန်းကျောင်းသည့် စနစ်များသည်လည်း အနည်းငယ်စီ ကွဲပြားသွား သကဲ့သို့ ရှယ်ယာရှင်များ၏ အခွင့်အရေးများ၊ ကော်ပိုရိတ် ဖွင့်ဟ ကြေညာချက်များ၊ စာရင်းကိုင် နည်းစနစ်များမှာလည်း ကွာခြားသွားပါ သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူ များစွာတို့သည် ၎င်းတို့ကို အကာအကွယ်ပြုစေမည့် ဥပဒေများ ချမှတ်ပေးရန် တစ်စထက်တစ်စ

အတွင်းလူများ၏ မသမာသည့် ရှယ်ယာရောင်းဝယ်မှုများ

တောင်းဆိုလာကြပြီး ၎င်းတို့ လိုအပ်ချက်နှင့် ပြည့်စုံသည့် ကုမ္ပဏီများ၊ ဥပဒေအရ အကာအကွယ် ပေးထားသည့် ဈေးကွက်များ၌သာ ငွေကြေးများကို ထည့်ဝင် ရင်းနှီးလိုကြပါသည်။

ယခုအခါ ကမ္ဘာအနှံ့အပြားတွင် ပို၍ ပွင့်လင်းမှု လမ်းကြောင်းသို့ သွားနေကြသည့်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှာလည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု (transparency) ဆိုသည်ကို ပိုမိုလိုလားကြပြီး အတွင်းလူများ၏ သတင်းပေးမှုဖြင့် ရှယ်ယာများ ရောင်းဝယ်မှု (insider trading) နှင့် စတော့ဈေးကွက်မှ ကန့်သတ် တားမြစ်ထားချက်များကို အလွဲသုံးစားပြုမှု တို့အား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် လုံးဝ ခွင့်မပြုနိုင်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဈေးကွက်အား စဉ်ဆက်မပြတ် ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန်၊ အခွန်စနစ်နှင့် အခြားသော ဆွဲဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ပေးရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့က လိုလိုလားလား တောင်းဆိုလာခဲ့ကြပါသည်။

အတွင်းလူ (insider) ဆိုသည်မှာ စတော့အိတ်ချိန်း တစ်ခုတွင် စာရင်းဝင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီတစ်ခု၌ ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့နှင့် အရာရှိများ၊ အဓိက ရှယ်ယာရှင်များ၊ ယင်းကုမ္ပဏီ၏ ကျွမ်းကျင်ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် စာရင်းစစ်များ၊ ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ် ကုမ္ပဏီများမှ အရာရှိများ၊ ကုမ္ပဏီမှ ဥပဒေပညာရှင်များ အစရှိသဖြင့် ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ငွေချေးသက်သေခံ လက်မှတ်များ ရောင်းဝယ်ရေး ဈေးကွက်တွင် တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း အရေးပါသည့်နေရာမှ ပါဝင်နေသူများဖြစ်ပြီး ပြည်သူများ သာမန်အားဖြင့် မရနိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်း၏ အရေးကြီးသော သတင်း အချက်အလက်များကို ရရှိပိုင်ဆိုင်နေသူများဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သတင်းအလွဲသုံးစား လုပ်မှုများကို ဥပဒေအရ တားမြစ်ကြရပါသည်။ နိုင်ငံတကာ စတော့ဈေးကွက်များတွင် ဤကဲ့သို့သောကိစ္စများ ကျူးလွန်မှုရှိခဲ့ပါက မထုတ်ပြန်သောသတင်းကို အလွဲသုံးစားပြုမှု (misappropriation of non-public information)ဟု သတ်မှတ်ကာ တရားစွဲဆို အရေးယူကြရပါသည်။